

STILOVNE SKI

vestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 20. junij 1969

Štev. 24 (1408)

Francija ima novega predsednika

toda še vedno je čutiti vpliv starega generala

Drugi del predsedniških volitev v Franciji minulo nedeljo je potekal brez vsakega presenečenja in je volilni rezultat skoraj na desetinko odstotka takšen, kot so ga že v naprej napovedovali raziskovalci javnega mnenja. Zmagal je — kakor so splošno pričakovali — golistični kandidat Georges Pompidou, ki je dobil dobrih 58 odstotkov veljavnih glasov, medtem ko je bilo za njegovega protikandidata Alaina Poherja oddanih blizu 42 odstotkov od veljavnih glasov. Toda dobra tretjina volilnih upravičencev sploh ni šla na volišče ali pa so neveljavno volili, tako da je bil novi predsednik Francije pravzaprav izvoljen le z glasovi dobre tretjine volivcev.

V številkah kaže izid nedeljskih volitev naslednjo sliko: Volilnih upravičencev je bilo skupaj 29 milijonov 488.640. Od teh jih je šlo na volišče 20.307.013, to je 68,86 odstotka; glasovanja pa se je vzdržalo okroglo 9 milijonov volilnih upravičencev oziroma 31,14 odstotka. Veljavnih glasov je bilo oddanih 19.003.096, to je 64,44 odstotka od celotnega števila volilnih upra-

vičencev, medtem ko je 1.303.917 volivcev (oziroma 4,42 odstotka) oddalo bele ali neveljavne glasovnice. Od veljavnih glasov jih je dobil Pompidou 11.060.181 (ali 58,2 odstotka) in Poher 7.942.915 ali 41,8 odstotka.

Izid volitev kaže torej dve značilnosti — po eni strani dejstvo, da je za Pompidouja glasovalo le nekaj več kot ena tretjina volilnih

upravičencev, na nasprotni strani pa to, da se je skoraj 10,5 milijona francoskih volivcev glasovanja vzdržalo ali oddalo neveljavno glasovnico. Tako ena kot druga značilnost bo nedvomno prisotna tudi pri bodočem razvoju francoske politike. Novi predsednik bo moral upoštevati, da se je zanj izrekel le razmeroma majhen del francoskega ljudstva. Proti sebi bo imel sile, ki so se tokrat zbrale okoli njegovega protikandidata Poherja; zlasti pa bo moral računati z močjo in vplivom tiste tretjine Francozov, ki so pri volitvah sledili pozivu komunistične partije in drugih naprednih strank ter se volitev niso udeležili ali pa so oddali neveljavne glasovnice.

Torej je treba dati prav tistim komentatorjem, ki menijo, da je golizem brez de Gaulle pri nedeljskih volitvah sicer prestal prvo preizkušnjo, da pa se bo moral z resničnimi težavami še spoprijeti ter v konfrontaciji z drugimi političnimi silami dokazati svojo življenjsko sposobnost. Izgleda, da o tej življenjski sposobnosti niti de Gaulle sam ni preveč prepričan, kajti novoizvoljeni predsednik Pompidou niti ni imel dovolj časa, da bi predstavil svojo zmagalo, ko se je že oglašil stari general s svojimi pogledi na sestavo nove vlade. Čeprav se je umaknil iz političnega življenja, de Gaulle torej le ne more povsem mirovati; predvsem pa je — kakor kaže — v skrbeh, kako bi poskrbel, da bi njegova politična načela tudi po njegovem odhodu prevladovala v politiki Francije.

di še poseben poziv, v katerem so razložene „zgodovinske naloge južnovietnamske revolucije v sedanjem obdobju“. Te zgodovinske naloge med drugim vsebujejo, da je treba okrepiti enotnost vsega ljudstva in vseh sil, ki so za mir, neodvisnost in nevtralnost; močno je treba spodbuditi boj za strmoglavljenje reakcionarne in marionetne vlade; doseči je treba osvoboditev dežele ter ustvariti temeljne pogoje za razvoj neodvisnega, demokratičnega, miroljubnega, nevtralnega in naprednega Južnega Vietnama, ki bo šel po poti miroljubne ponovne združitve dežele.

V zadnjih dneh so začasno revolucionarno vlado Južnega Vietnama priznale že mnoge države.

PREDVOLILNI KOMPROMIS V NEMČIJI:

Obračun z lastno preteklostjo

v luči vprašanja zastaranja vojnih zločinov

Zahodna Nemčija se že zdaj pripravlja na državnozborske volitve, ki bodo letos jeseni. Najboljši dokaz, da v deželi že vlada predvolilno vzdušje, je nedvomno kompromis, ki so ga dosegli glede vprašanja zastaranja vojnih zločinov. Nasprotniki in zagovorniki zastaranja nacističnih zločinov so se namreč srečali na pol poti in našli rešitev, ki morda ni najboljša in gotovo ne popolna, a je danes edino možna, kajti za drugačno rešitev v sedanjem bonškem parlamentu gotovo ne bi dobili potrebne večine.

Na podlagi omenjenega kompromisa bo Zahodna Nemčija morda vendarle obračunala s svojo lastno preteklostjo. Vojne zločince bodo namreč lahko preganjali tudi še po 1. januarju 1970, kajti sporazumeli so se, da bo umor v Zahodni Nemčiji zastaral šele po 30 namesto po dosedanjih 20 letih, genocid (to je rodomor) pa sploh nikoli.

Spričo dejstva, da so se za tak kompromis odločili dobesečno zadnji hip pred poletnimi parlamentarnimi počitnicami in hkrati tudi tik pred začetkom pravega predvolilnega boja, je vsekakor tudi taka odločitev boljša od nikakršne, kajti v nasprotnem primeru bi vojni zločini zastarali že s koncem tega leta. To pomeni, da zahodnonemške oblasti prihodnje leto sploh ne bi mogle več preganjati nacističnih zločincev, proti katerim še niso sprožili preiskave in sodnega postopka. Tako pa je bil s sedanjo kompromisno rešitvijo čas za preganjanje teh zločinov podaljšan za deset let, tako da bodo zločini zastarali šele leta 1980.

Trdijo, da bosta preiskava in čas do takrat v glavnem opravila svoje. Preiskovalci v centrali za odkrivanje nacističnih zločinov, ki ima svoj sedež v Ludwigsburgu, menijo, da zločinov in zločincev, ki jih ne

bi zasledili v desetih letih, ne bodo našli niti pozneje. Število oseb, ki bi se takrat še utegnile izogniti kazni, bo omejeno tudi biološko.

Ta rešilna formula je omogočila vsaj to, da likvidirajo spor, preden bo prepozno za zločince in za sedanjo bonško vlado. Kompromis je zanj važnejši s političnega in zlasti z zunanjepolitičnega in moralnega kot pa s praktičnega vidika. Hoteli so umiriti nezaupljive kritike v tujini, hkrati pa niso nameravali preveč vznemiriti tistih sil v deželi, ki trdijo, da je skrajni čas, da Zahodna Nemčija neha plačevati za svojo preteklost. Vsekakor kaže, da je sedanja vlada morda bolj kot prejšnje občutljiva na kritike od zunaj, čeprav mora upoštevati tudi „desnico“ znotraj dežele, ne toliko v strankarski obliki razvpito neonacistično NPD, marveč še mnogo bolj resnično družbeno in finančno desnico, katere predstavniki delujejo tudi v vladajočih in v „demokracijskih“ skupinah.

Podaljšani rok za zastaranje nacističnih zločinov pa je v tem primeru seveda samo del posla. Drugi del posla bodo morali opraviti sodišča, ki jim podaljšani rok omogoča, čeprav jim ne narekuje, da obsodijo vse obložene vojne zločince. Lahko se postavijo tudi na stališče, da niso sodelovali pri vojnih zločinih iz „nizkih pobud“, in jih oprostiti, kot se je to zgodilo že v nešteti primerih; lahko pa jih seveda tudi obsodijo.

Za prihodnost — ne samo do leta 1980 — bo usoda nekaj deset ali več tisoč odkritih in nekaj tisoč ali več neodkritih vojnih zločincev ostala bistvena kvečjemu kot „merilo zrelosti“ Zahodne Nemčije. Sedanji kompromis v vprašanju zastaranja vojnih zločinov pa je samo pokazal, kje so meje sedanjosti v zahodnonemškem spopadu z ostanki preteklosti.

Ali res ni nobenega vzroka?

Kakor da bi bili že spet — ali pa še vedno! — v času nacizma.

Takšen vtis so imeli udeleženci dveh zborovanj, ki jih je minuli teden v Gradcu in v Linzu priredila tako imenovana nacional-demokratska stranka (NDP). Niso bile to samo izjave, ki jih je bilo ob tej priložnosti slišati iz ust znanega desničarskega ekstremista Burgerja in njegovih somišljenikov. Svoj del k oblikovanju vtisov je prispevalo tudi celotno ozračje, ki je vladalo na teh zborovanjih. Posebna „straža“ v črnih blazah in belih srajcah je že po svoji uniformiranosti, še bolj pa po svoji aktivnosti spominjala na čase, ko je bilo zveličavno eno samo mnenje, vsako drugo pa zatrto z brutalno silo.

Toda vse to je še vedno le ena plat. Druga stran je namreč prav tako značilna. Kajti organi javne varnosti tudi tokrat niso našli nobenega vzroka, da bi posegli vmes, čeprav so NDP-jevski uniformirani stražarji s pestmi, palicami in celo s solzilnim plinom „skrbeli za red“. Tako zadržanje varnostnih organov se je očitno zdelo že notr. ministrstvu preveč „miroljubno“; odredilo je posebno preiskavo, ki naj bi ugotovila, ali res ni nobenega vzroka za intervencijo eksekutive.

Ne glede na to, do kakšnih zaključkov bo prišla ta preiskava (ne bi se čudili, če bi bili „krivci“ vsega tisti, ki so postali žrtev NDP-jevskih redarjev), pa se mora človek spričo takih dogodkov vprašati, ali oblasti le niso malo preveč popustljive napram poskusom oživiljanja tiste preteklosti, ki je bila in bo ostala najbolj črna madež v zgodovini človeštva. Zlasti pa na merodajnih mestih ne bi smeli biti tako občutljivi, če potem nekdo podvomi v to, ali je bilo pri različnih neonacističnih in nacionalističnih izgredih res narejeno vse za izsleditev in kaznovanje krivcev.

Moskovski posvet končan

S podpisom osnovnega dokumenta, ki nosi naslov „Naloge boja proti imperializmu v sednji etapi in enotnost akcije komunističnih in delavskih partij ter vseh protimperialističnih sil“, se je v tork v Moskvi zaključilo posvetovanje komunističnih in delavskih partij. Na posvetovanju je sodelovalo 75 partij, katerih predstavniki so tekom trinajstih dni razpravljali o najrazličnejših vprašanjih, s katerimi je danes konfrontirano mednarodno komunistično in delavsko gibanje. Zaključni dokument je večina partij podpisala brez pridržkov, medtem ko so posamezne delegacije izrazile določene pomisleke ter

dokument podpisale le v nekaterih njegovih delih ali pa podpis sploh odklonile.

Osnov. dokument posvetovanja obsega štiri dele. V prvem delu so prikazane razvojne težnje današnje mednarodne politike; drugi del opisuje glavne sile, ki se borijo proti imperializmu in pri tem zlasti navaja svetovni socialistični sistem, mednarodno delavsko gibanje ter narodnoosvobodilna gibanja tako imenovanega tretjega sveta; tretji del vsebuje podroben borbeni program za akcijsko enotnost protimperialističnih sil, medtem ko se zadnji del bavi z medsebojnimi odnosi med komunističnimi partijami.

Prav tako so na zaključni seji sprejeli tudi poziv za sklicanje svetovnega kongresa protimperialističnih sil, na katerega bodo povabili tudi tiste partije in stranke, ki na sedanjem posvetovanju v Moskvi niso sodelovale.

V prvih ocenah prevladuje mnenje, da je zaključni dokument moskovskega posvetovanja v svoji dokončni formulaciji v marsičem precej boljši od prvotnega osnutka. Zlasti ocenjujejo kot pozitivno dejstvo, da dokument ne kritizira nobene partije (čeprav je med posvetovanjem prišlo večkrat do takih „obsojanj“).

Socialistična internacionala

zaseda v Angliji

V ponedeljek se je v angleškem letoviškem kraju Eastbourne začel 11. kongres socialistične internacionala, ki združuje socialdemokratske stranke zahodne Evrope. Za predsednika internacionala je bil ponovno izvoljen dolgoletni predsednik Socialistične stranke Avstrije dr. Bruno Pfltermann.

Na kongresu so doslej med drugim obravnavali mednarodni položaj, prvenstvene naloge socialističnih strank v prihodnjih letih, evropska vprašanja, vprašanja kulture ter socializma in novih generacij ter problem razorožitve, medtem ko bo današnja zaključna razprava veljala vprašanju odnosov s komunisti ter oceni razvoja v komunističnih državah.

Sklad za razvoj in obnovo

Prejšnji teden so v finančnem ministruvstvu na Dunaju podpisali pogodbo o ustanovitvi tako imenovanega Sklada za razvoj in obnovo. Namen tega sklada je omogočiti dolgoročne kredite za poživitev investicijske dejavnosti v Avstriji. Jamstvo za kredite, ki jih bo posredoval ta sklad, bo prevzela republika, namenjeni pa bodo zlasti za ustanovitev podjetij, za investicije v proizvodnih panogah industrije in obrti, še posebej pa v turističnih podjetjih. S tem hoče vlada pospeševati prilagoditev, preusmeritev in razširitev podjetij teh panog v smeri koncentracije.

Sklad za razvoj in obnovo je bil ustanovljen kot družba z omejenim jamstvom. Razpoložljiva denarna sredstva so bila določena v višini 2,5 milijarde šilingov. Ena petina teh sredstev, to je 500 milijonov šilingov, je rezervirana v korist turističnega sektorja. Sklad bo dodeljeval kredite v višini 2,5 milijona in več šilingov, za turizem v višini 1 milijon šilingov in več, medtem ko je dodelitev kreditov v manjšem obsegu po tej pogodbi prepuščena vladam zvez. dežel.

Finančni minister Koren je v tej zvezi izjavil, da bo sklad pred dodelitvijo kredita zlasti proučil in ocenil izglede za donosnost predvidenega projekta, za katerega je bila vložena prošnja za dodelitev kredita. Poleg tega, da bo kot izvršni organ republike nosil jamstvo za povračilo dodeljenih kreditov, bo sklad pozneje na podlagi zbranih izkušenj dajal tudi še prispevke za znižanje obrestne mere. V začetku bo sklad posloval na račun republike, pozneje pa bo stroške poslovanja kril s provizijo za prevzeto jamstva v višini pol odstotka.

Po orisanem okviru strukture Sklada za razvoj in obnovo je razvidno, da je bil ustanovljen z namenom, da bi pomagal reševati probleme, ki so zadnja leta nastali v avstrijski industriji, ko se mora le-ta čedalje resneje soočiti z naglim tempom gospodarske

koncentracije in kooperacije na mednarodni ravni. Pri svojih akcijah bo sklad stremel za pospeševanjem takih podjetij, katerih zmogljivost bo kos naraščajoči mednarodni konkurenci.

Ustanovitev manjših podjetij ter njihova prilagoditev, preusmeritev in razširitev obstoječih na razvijajoče se pogoje tržnega gospodarstva je po določenem okviru sklada stvar zveznih dežel. Zato bo seveda po-

Razvoj jedrskih elektrarn

Se ni tako dolgo tega, ko so jedrske elektrarne gradili samo v Ameriki. Kmalu je temu zgledu sledila Evropa in pozneje se je pridružila tudi še Japonska. Seveda v tem pogledu daleč pred drugimi prednjači Amerika, kjer bodo v kratkem naročili graditev že stote take elektrarne. Vendar pa vse kaže, da se bo verjetno še letos, prav gotovo pa prihodnje leto na tem področju močno razgibala tudi Evropa. Zlasti Zahodna Nemčija, Italija, Švedska, Švica, Španija in Grčija, pa tudi druge države, med njimi Avstrija in Jugoslavija, bodo že v teku prihodnjih let začele graditi nove električne centrale na jedrski pogon.

V vzhodni Evropi je Sovjetska zveza najmočnejša proizvajalka jedrskih reaktorjev, ki jih dobavlja tudi ostalim državam članicam SEV.

Omrežje jedrskih elektrarn pa se bo že v dohodnem času razširilo tudi na druge celine. Lani je naročila svojo prvo jedrsko elektrarno Argentina; proučujejo pa tudi že projekt za drugo argentinsko jedrsko centralo. Prav tako tudi Brazilija noče v tem pogledu zaostajati za svojo sosedo in namerava še v tem letu razpisati gradnjo prve električne centrale na jedrski pogon. Tretja latinsko-ameriška država, ki se prav tako zanima za čimprejšnjo gradnjo svoje prve jedrske elektrarne, je Mehika.

Na azijski celini je Južna Koreja pred nedavnim izdala naročilo za dobavo ameriškega reaktorja za svojo prvo jedrsko elektrarno, ki ji bo v naslednjih letih sledila še vrsta nadaljnjih tovrstnih projektov. Pa tudi na Formozi, na Tajskem, na Filipinih, v Pakistanu in v Turčiji že izdelujejo projekte za nove jedrske centrale. Pri tem bo vsekakor Japonska dobila največ naročil za dobavo reaktorjev. Prav tako pa ima Indija v načrtu gradnjo nove elektrarne z reaktorjem na pogon z naravnim uranom in s težko vodo.

Ob tem razvoju je povsem razumljivo, da

trebno, da bodo dežele svoje gospodarske pobude in njih pospeševanje koordinirale s projekti, ki jih bo kreditiral sklad. V naravi modernega industrijskega gospodarstva leži, da je ob vsakem večjem industrijskem podjetju potrebna vrsta manjših podjetij obrtnega gospodarstva in značaja, s katerimi si lahko proizvodnjo delijo, ki pa so potrebna tudi spričo koncentracije prebivalstva okoli nastalega velikega podjetja. Tako imajo torej zvezne dežele (in razumljivo tudi občine) sedaj nalogo, da bodo v sodelovanju s Skladom za razvoj in obnovo pospeševale razvoj in modernizacijo podjetij povsod tam, kjer se bodo naselila nova industrijska podjetja oziroma kjer se bodo obstoječi obratni razširili.

Sklad za razvoj in obnovo sodi torej v vrsto akcij, ki jih je svoječasno minister za trgovino, obrt in industrijo napovedal za zboljšanje gospodarske strukture v Avstriji in o katerih smo v našem listu že obširneje poročali.

tudi ostale celine nočejo zaostajati. Tako se je tudi Južna Afrika odločila za gradnjo jedrske elektrarne, ki jo bodo razpisali morda še letos ali pa najkasneje v začetku prihodnjega leta. Končno hoče ubrati korak s splošnim razvojem tudi Avstralija, ki prav tako namerava že v teku enega ali dveh let izdati naročilo za gradnjo svoje prve jedrske elektrarne. Avstraliji pa bo vsekakor v najkrajšem času sledila tudi Nova Zelandija, kjer se enako kot drugod v svetu že povsem resno bavi z načrti za izgradnjo lastne električne centrale na jedrski pogon.

Po vsem tem izgleda, da je gradnja jedrskih elektrarn postala že prava „moda“. Če bo šel ta razvoj naprej v tej smeri, bo država, katera se ne bo odločila za tak korak, prav kmalu ostala osamljena in „zastarela“.

V ENEM MESECU:

Prvi človek na Mesecu

Ameriška agencija za aeronavtiliko in vesoljske raziskave je napovedala, da bo vesoljska ladja „Apollo-11“ že 16. julija ponesla proti Mesecu posadko, ki naj bi kot prva stopila na tla naravnega satelita našega planeta.

Program določa, da bosta astronauta Armstrong in Aldrin pristala na Mesecu 20. julija. V zgodnjih jutranjih urah 21. julija bo prvi stopil iz Mesečeve ladje Armstrong, pol ure pozneje pa mu bo sledil še Aldrin. Okoli 17. ure bosta spet zapustila Mesec ter se pridružila tretjemu članu posadke Collinsu, ki ju bo čakal v Mesečevi orbili. Posadka se bo 24. julija ob 17.52 uri spet vrnila na Zemljo.

Američani - »krvoločni narod«

Državna komisija, ki jo je ustanovil prejšnji ameriški predsednik Johnson po umoru senatorja Kennedyja in ki obravnava vzroke ter ukrepe proti nasilju, je pred kratkim objavila svoje poročilo. V obširni, 644 strani dolgi analizi o zgodovini nasilja v Združenih državah Amerike je rečeno, da postajajo Američani »krvoločni narod«, kajti sedanji protivojni protesti, študentski nemiri in politični umori nimajo primere v ameriški zgodovini.

Nasilje v Ameriki poganja vedno globlje korenine, medtem ko nasprotno v večini drugih zahodnih držav upada, kajti »nekatera

osnovne razlike in krivice v ZDA ne le niso rešene, temveč so se celo okrepile,“ pravi omenjeno poročilo. Glede nasilja je Amerika na vrhu seznamov med 17 tako imenovanimi zahodnimi demokracijami in na 24. mestu med 114 največjimi državami sveta.

V preteklosti, tako poudarjajo avtorji tega poročila, so bili nasilju najbolj naklonjeni belopoliti anglosaksonci med svojim obračunavanjem s katoličani, črnci, delavskimi voditelji in pacifisti. Zdaj se k nasilju zatekajo tudi pripadniki drugih ras v Ameriki, predvsem črnci. Poročilo navaja, da je ameriška zgodovina našla ustrezno opravičilo za tiste skupine ljudi, ki so se zatekali k nasilju. Opravičilo so: ameriška revolucija, državljanska vojna in „divji zahod“. Tekom zgodovine — poudarjajo avtorji analize — je uporaba nasilja pridobila tako zelo na intenzivnosti in širini, da smo postali Američani dokaj krvoločni narod tako v akciji, kakor tudi v reakciji.

Komisija je na podlagi svojih raziskav prišla tudi do zaključka, da bo Amerika postala „država mest, spremenjenih v vojaške garnizije“, če ne bodo takoj začeli akcije za politične in gospodarske reforme. Ameriška družba po mnenju sestavljavcev tega poročila nujno potrebuje socialnih in političnih sprememb, vendar ne zato, da bi oblast dobila še več udarne moči. Posebej na podlagi proučevanja vzrokov črnskih nemirov pa je komisija ugotovila, da se bo Amerika dokončno razcepila na dva sprta družbena tabora, na belega in črnega, če ne bodo izkoreninili rasizma.

POŠIROKEM SVETU

BUKAREŠTA. — Romunsko združenje za mednarodno pravo in odnose bo v času od 26. do 28. junija priredilo v Bukarešti mednarodni zbor, na katerem bodo ugledni politiki in strokovnjaki izmenjali svoja mnenja o problemih evropske varnosti. Vabila so poslali politikom, inštitutom za mednarodne odnose, uglednim strokovnjakom za mednarodno pravo in odnose, parlamentarcem in novinarjem. Povabilo so se odzvali številni predstavniki iz evropskih in tudi izvenevropskih držav. Na posvetovanju bodo razpravljali o temi „Razvoj sodelovanja med evropskimi državami — osnovni pogoji za vzdušje miru in varnosti v Evropi“.

LJUBLJANA. — Ta teden je na uradnem obisku v Jugoslaviji predsednik bavarske vlade dr. Alfons Goppel; spremlja jo ga še podpredsednik bavarske deželne vlade dr. Otto Schedl, državni minister za delo in socialno politiko dr. Fritz Pirkel, direktor na ministrstvu za kmetijstvo Ludwig Hopfner in šef protokola bavarske državne pisarne dr. Josef Huber. Prvi dnevi obiska so veljali Sloveniji, od koder je bavarska vladna delegacija odpotovala na Hrvaško in potem še v Beograd. Namen tega obiska je poglobiti in razširiti sodelovanje med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo oziroma med posameznimi jugoslovanskimi republikami in Bavarsko.

DUNAJ. — Med svojim bivanjem v nekaterih evropskih državah se je zunanji minister Združene arabske republike Mahmud Riad za nekaj ur ustavil tudi na Dunaju, kjer je z zunanjim ministrom dr. Waldheimom razgovarjal o krizi na Srednjem vzhodu.

RIO DE JANEIRO. — Perujska vlada je zagrozila s hudimi kaznimi vsem, ki bi poskušali notranje gospodarske težave Peruja, nastale zaradi zaostrovanja odnosov z Združenimi državami Amerike, izkoristiti za osebno bogatenje, verižništvo, dobičkarstvo, tihotapljenje in dviganje cen.

TOKIO. — Okoli 10.000 Japoncev v 80 japonskih mestih se je udeležilo demonstracij proti vojni v Vietnamu in proti japonsko-ameriški sporazumu o vzajemni varnosti. Demonstracije so priredili ob obletnici smrti neke tokijske študentke, ki je leta 1960 zgubila življenje v spopadu med policijo in študenti, ki so takrat demonstrirali proti obnovitvi japonsko-ameriške pogodbe.

BUDIMPEŠTA. — Predsednik madžarske vlade Jene Fock je izjavil, da je po moskovskem posvetovanju komunističnih in delavskih partij mogoče pričakovati sklicanje širokega mednarodnega posveta, ki bi bil posvečen boju proti imperializmu. Na tem posvetovanju naj bi sodelovale komunistične partije, predstavniki novoosvojenih dežel ter delegati naprednih in osvobodilnih gibanj.

KAIRO. — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko je med svojim obiskom v Združenih arabski republiki večkrat razgovarjal tudi s predsednikom Naserjem. Kairski „Al Ahram“ o teh razgovorih piše, da je sovjetski zunanji minister prepričan predsednika Naserja, da Sovjetska zveza na sedanjih pogajanjih štirih velikih sil o Srednjem vzhodu „ne bo sprejela ničesar, česar ne morejo sprejeti arabske države“. V tem je zajeta tudi zahteva arabskih držav o popolnem umiku Izraela s področij, ki jih je zasedel leta 1967. Čeprav gre pri tej zahtevi le za spoštovanje resolucije varnostnega sveta, so kairske razgovore v Izraelu naostreje napadli. Izraelski zunanji minister Eban je celo dejal, da sleherni vrstica sovjetsko-egiptovskega sporočila izžareva sovražen odnos do Izraela in da „je ni sile, ki bi lahko diktirala vrnitev na položaje pred junjsko vojno leta 1967“.

BEOGRAD. — V prvih petih mesecih tega leta se je turistični promet v Jugoslaviji v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečal za 19 %. Najbolj — namreč kar za 37 % — se je povečal v kopališčih, zatem v primorskih mestih (za 28 %), najmanj pa v republiških glavnih mestih, kjer so zabeležili le pet odstotni porast. Število nočitev se je najbolj zvišalo na Hrvaškem in v Sloveniji, in sicer za 24 odstotkov.

BONN. — Med Poljsko in Zahodno Nemčijo so v teku razgovori, ki naj bi priveli do uradnih pogajanj za končno priznanje sedanje nemško-poljske meje na Odri in Nisi. Tozadevno pobudo je dal poljski predsednik Gomulka. Pred dnevi je bil župan zahodnega Berlina Klaus Schütz na tridnevem obisku na Poljskem, kjer je imel razgovore tudi s poljskim zunanjim ministrom Jendrychowskim.

MONACO. — Strokovnjaki iz 24 držav bodo v prihodnjih petih letih raziskovali Sredozemsko morje, da bi proučili biološke vire Sredozemlja za učinkovitejši ribolov. Delo bodo organizirali UNESCO, FAO in mednarodna komisija za znanstvene raziskave Sredozemlja.

Turizem na vzhodu

Na posvetovanju predstavnikov držav članic SEV (= Svet za medsebojno gospodarsko pomoč vzhodnih držav) so med drugim obravnavali problem izmenjave informacij o razvoju turizma v posameznih socialističnih deželah v letu 1968; prav tako so izmenjali izkušnje o organizaciji reklame in propagande na področju turizma.

Med posvetovanjem so zastopniki posameznih držav poročali o razvoju turizma v njihovih državah v lanskem letu ter o perspektivah nadaljnjega razvoja. Iz teh poročil izhajajo tudi naslednji podatki:

Vzhodno Nemčijo je v minulem letu obiskalo 1,8 milijona inozemskih turistov, 2,4 milijona vzhodnonemških državljanov pa je potovalo v druge države. Romunijo je lani obiskalo 20,7 odstotka več turistov kot leta 1967, število romunskih državljanov, ki so potovali v druge države, pa se je povečalo za 25,8 odstotka. Poljsko je lani obiskalo nad 2 milijona turistov, to je za 25,6 odstotka več kot v letu poprej. Pri tem je zanimivo, da se je na Poljskem število turistov iz socialističnih dežel lani povečalo za 31 odstotkov, medtem ko je število turistov iz zahodnih držav nasprotno padlo za 4,4 odstotka.

Na posvetovanju so ugotovili, da je turizem lani v socialističnih državah kljub nekaterim neugodnim dejavnikom naraščal. Z namenom nadaljnjega razvijanja turizma v teh državah se predvideva poenostavitev formalnosti za izdajanje potnih listin na mejnih prehodih, kakor tudi za izdajanje deviz.

Spominski kovanci v Jugoslaviji

Ta teden je začela jugoslovanska Narodna banka v namreč približno 3,5-krat večji od nominalne vrednosti. To pomeni, da zlatnik po 500 din stane pravzaprav 1720 din, zlatnik po 200 din 688 din, zlatnik po 100 din pa 344 din, medtem ko znaša prodajna cena srebrnika po 50 din 110 in srebrnika po 20 din 44 dinarjev. Zlatnikov za 1000 dinarjev ne prodajajo zlatnike in srebrnike prodajalo specializirano podjetje „Numismatica Italiana“ v Milanu, ki je prispevalo tudi plemenite kovine za izdelavo kovancev.

Prodaja teh spominskih kovancev je omejena: posamezni interesent lahko dobi le en zlatnik po 500 din, oziroma dva po 200 ali tri po 100 dinarjev, prav tako posamezni kupec lahko kupi le po dva srebrnika. Izvajanje teh kovancev je prepovedano, pač pa bo jugoslovanske zlatnike in srebrnike prodajalo specializirano podjetje „Numismatica Italiana“ v Milanu, ki je prispevalo tudi plemenite kovine za izdelavo kovancev.

Razum naj premaga brezumje

Poziv sovjet. znanstvenikov zoper biološko, bakteriološko in kemično orožje

Obrachamo se na znanstvenike vseh kontinentov, vseh dežel sveta.

Obrachamo se na vse ljudi dobre volje, na vse, komur je pri srcu stvar miru in napredka. Človeštvu preti nova strašna nevarnost.

V skrivnih arzenalih mnogih dežel v zadnjih letih nezadržno izpopolnjujejo biološko, bakteriološko in kemično orožje za množično iztrebljanje ljudi. V deželah, ki se niso pridružile ženevskemu sporazumu „O prepreževanju uporabe zadušljivih, strupenih in drugih podobnih plinov in bakterioloških sredstev v vojni“, izdelujejo nove patogene mikroorganizme, viruse in toksine, sintetizirajo nove smrtno, psihogene in dražilne snovi veličanske moči.

Narodi vsega sveta so s spoštovanjem in upanjem gledali na požrtvovalno delo znanstvenikov, usmerjeno v likvidacijo strašnih bolezni, podobnih kugi, koleri in kozam, na prizadevanje znanosti, da bi povečala rodovitnost polj, uničila škodljivce v kmetijstvu, namakala sušno zemljo, rešila človeštvo pred grozečo lakoto, izdelala nove snovi in tvarine za razcvit kulture in civilizacije. Mar morejo pošteni znanstveniki mirno gledati, kako se najnovejši dosežki mikrobiologije in kemije izkoriščajo za pripravljanje novih virusnih in mikrobnih infekcij, za izdelovanje bakterijskih toksinov, za odkrivanje in kopičenje novih strupenih snovi z veliko toksičnostjo, spojin, povzročajočih množične psihoze, ki prinašajo prebivalcem mirnih mest in vasi pogube, uničenje posevkov, iztrebljanje vsega živčega?

Na tleh izmučenega Vietnama so že uporabljali kemično orožje za uničenje rastlinstva ali poljskih kultur in za pobijanje ljudi. Združene države Amerike in nekatere druge dežele se še niso pridružile ženevski konvenciji.

Patente in pripravljanje strupenih kemičnih snovi, ki jih je izdelovala nacistična Nemčija, izdelujejo in razmnožujejo zdaj v Ameriki, Zahodni Nemčiji in drugih deželah.

Nas sovjetske znanstvenike zelo vznemirja to ogrožanje človeštva, ki enako kakor jedrsko orožje grozi kulturi in civilizaciji z uničenjem. Zgražamo se nad lažnivo propagando za biološko in kemično orožje, ki naj bi bilo nova „humana“ metoda vojskovanja.

Pozivamo vse poštene znanstvenike sveta, naj razkrinkavajo strogo tajno pripravljanje in kopičenje biološkega in kemičnega orožja, naj vsestransko pojasnjujejo strašne posledice uporabe, se zavzemajo za to, da bi OZN sprejela sklep o prepreževanju pripravljanja, izdelovanja, kopičenja in oddajanja kemičnega in biološkega orožja vseh vrst, ki naj se ji pridružijo vse dežele sveta. To nečloveško orožje za množično uničevanje mora biti povsod postavljeno zunaj zakona!

Ne dvomimo, da bo naš klic odjeknil v srcih milijonov ljudi vsega sveta. Razum mora premagati brezumje. Prihodnost ima znanost, ki potrjuje življenje, ki prispeva ke sreči človeštva, ne pa znanost, ki pripravlja smrt in razdejanje.

(Ta poziv je podpisalo 46 sovjetskih znanstvenikov mednarodnega slovesa.)

TEDENSKI

spored

POLETHNIH IGER V BREŽAH

Sobota, 21. 6. — Moliere:

SKOPUH (premiera)

Sreda, 25. 6. — Moliere:

SKOPUH

Sobota, 28. 6. — Feydeau:

BOLHA V UŠESU (premiera)

Začetek predstav ob 20. uri na Petrovi gori v Brežah.

Jutri začetek v Brežah

Že v zadnji številka našega lista smo pisali o začetku letošnje jubilejne 20. sezone poletnih iger na Petrovi gori v Brežah. Jutri zvečer se bodo obiskovalci od blizu in daleč zbrali na prvi letošnji premieri ter uživali ob res kvalitetni zabavi, kot jo je s svojimi nedosegljivimi komadi ustvaril veliki francoski komediograf Moliere in kot jo bo na podlagi svojih dolgoletnih izkušenj posredoval breški ansambel pod vodstvom svojega režiserja, glavnega igralca in scenografa arhitekta prof. Hannesa Sandlerja.

V Brežah se vsako igralsko sezono temeljito pripravijo; da so se za svoj letošnji jubilej še toliko bolj, ni treba posebej poudarjati. Obiskovalcem moramo nekaj nuditi, da zaslužimo priznanje, kajti brez priznanja bi bilo konec naših iger. V teh kratkih besedah je arh. prof. Sandler dovolj jasno povedal, da prizadevanje okoli poletnih iger v Brežah za sodelujoče ni nikakršna zabava, marveč je to zelo resno in naporno delo, ki pa pri vsem tem niti ni deležno primerne odškodnine, kajti edino plačilo je v tem, v kolikšni meri uspe zadovoljiti pričakovanja obiskovalcev.

Danes ni nobenega dvoma, da so breške poletne igre deležne vse-

stranskega priznanja. Vendar to ni bilo vedno tako. Bili so namreč tudi časi, ko so mnogi še precej zviška in prezirljivo gledali na nesebični trud igralcev v Brežah; bili pa so predvsem časi, ko je breški ansambel sicer smel od svojih žuljavo prisluženih dohodkov plačevati visoke davke, ni bil pa deležen nobene podpore iz javnih sredstev, razen od domače občine, ki se je po svojih močeh že od vsega začetka trudila, da bi se poletne igre uspešno uveljavile tako v domačem kakor tudi v širšem merilu.

Ob svojem jubileju ansambel v Brežah vsekakor lahko s ponosom ugotavlja, da si je v minulih devetnajstih letih kljub številnim težavam in oviram utrl pot do zavirljive višine in splošno priznanega uspeha. V teh letih se je na Petrovi gori zvrstilo že 30 komadov iz svetovne literature, od klasičnih mojstrov do sodobnih avtorjev; v teh letih pa je poletne igre v Brežah obiskalo tudi že 350.000 ljudi, tako da je bilanca ob letošnjem jubileju nedvomno visoko aktivna.

Spričo tega je samo želeli, da bi bilo v prihodnjih tednih ugodno vreme, kajti potem bo nedvomno zagotovljen tudi uspeh letošnje jubilejne 20. sezone v Brežah.

Izbor slovenske poezije

od njenih začetkov do danes

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala zanimivo in hkrati tudi potrebno knjigo — antologijo slovenske poezije od njenih začetkov vse do danes, ki jo je pripravil znani slovenski književnik Janez Menart in ki je izšla z naslovom „Iz roda v rod duh išče pot“. V njej je zbranih skoraj 500 pesmi, ki so delo 139 pesnikov — od Jurija Dalmatina mimo Valentina Vodnika, Franceta Prešerna, Jenka, Aškerc in Gregorčiča do Saše Vegri, Dušana Mevlje in Marijana Krambergerja.

Urednik te doslej edinstvene zbirke na slovenskem knjižnem trgu seveda ni imel lahkega dela. Po eni strani je moral upoštevati merila kvalitnosti, hkrati pa je moral zadostiti glavnemu namenu te knjige, ki naj bi v zaokroženi podobi predstavila vso slovensko poezijo od njenih začetkov do danes. Tako je zbirka nujno postala proizvod nekega kompromisa; ne gre torej za kakšno reprezentativno izdajo, ki bi obsegala le najboljše od najboljšega, temveč za kolikor mogoče širok izbor, ki pa posreduje toliko bolj zanimiv in pester pregled celotnega slovenskega pesništva.

Pesniki in njihove stvaritve so v zbirki razdeljeni po obdobjih, urednik pa je na začetku vsakega poglavja objavil kratek pregled obdobja in njegovih glavnih predstavnikov; poleg tega je o vsakem pesniku navedel najnujnejše podatke o življenju in njegovi umetniški dejavnosti, medtem ko so na koncu knjige podana še razna pojasnila k besedilu posameznih pesmi.

Nova antologija slovenske poezije je po svoji zasnovi in po svoji ureditvi namenjena najširšemu krogu bralcev. Zato je izšla tudi v dveh različnih izdajah, namreč v ceneni broširani izdaji in poleg tega še v dragocenejši opremi.

Občni zbor SPZ v Gorici

Zadnje nedeljo je v Gorici zasedal 18. občni zbor Slovenske prosvetne zveze, osrednje kulturno-prosvetne organizacije slovenske narodnostne skupine v Italiji. Zbora so se udeležili delegati 32 včlanjenih prosvetnih društev in pevskih zborov na Tržaškem in Goriškem ter predstavniki društva „Ivan Trinko“ iz Slovenske Benečije. Navzoči so bili tudi številni častni gostje, med njimi predsednik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Ivo Tavčar, zastopniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze iz Trsta, predstavniki raznih strokovnih organizacij in ustanov Slovencev v Italiji, prav tako pa tudi delegacija Slovenske prosvetne zveze iz Celovca.

Občni zbor je kritično pregledal delo zveze in včlanjenih društev v minuli delovni dobi. Po poročilih, ki sta jih podala predsednik Robert Hlavaty in tajnik Edvin Švab, so delegati zelo prizadeto razpravljali o perečih problemih slovenske narodnostne skupine v Italiji. Pri tem je bilo govora o potrebi po večji dejavnosti in zavzetosti za dotok otrok v slovenske šole; o tem, da je treba posvečati večjo pozornost narodnostnem vprašanju v tistih predelih, kjer je slovenski človek najbolj izpostavljen asimilaciji; kritično je bilo ugotovljeno, da se slovenski izobraženci vse premalo zanimajo za narodno delo; izčrpno so bile pregledane vse najrazličnejše možnosti in oblike povezovanja z matičnim narodom; naglašena je bila pripravljenost in potreba po iskanju skupne poti vseh Slovencev v Italiji ne glede na politično ali svetovno-nazorsko opredelitev, kadar gre za bistvena narodnostna vprašanja.

Že iz tega kratkega naštevanja jasno vidimo, da se srečavajo in baviijo Slovenci na Tržaškem in Goriškem z zelo podobnimi ali sploh enakimi problemi,

kot jih imamo koroški Slovenci. Tako v enem kot v drugem primeru prvenstvena skrb velja ohraniti in razviti slovenskega življa ter gojiti slovenskega jezika in slovenske kulture. Zato je povsem razumljivo, da je bila na občnem zboru poudarjena tudi želja in potreba po čim tesnejših stikih med primorskimi in koroškimi Slovenci.

To je posebej naglasil tudi predsednik naše Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss, ki je občnemu zboru posredoval pozdrave naše prosvetne centrale in včlanjenih društev ter izrazil željo, da bi v bodoče iskali tesnejše stike in poglobljali sodelovanje v karist ohranitve in krepitve slovenskega ljudstva tako v Italiji kakor na Koroškem. Prav tako pa je tudi predsednik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Ivo Tavčar v svojem pozdravnem nagovoru zagotovil nadaljnjo podporo matičnega naroda.

Razumljivo je občni zbor začrtal tudi smernice za bodoče delo zveze in včlanjenih društev. Naloge segajo od stalnega prizadevanja za širjenje terenske prosvetne mreže ter prisotnosti prosvetnega društva v sleherni vasi ali mestnem okraju do usposabljanja prosvetnih kadrov, od pritegnitve mladine in izobražencev v aktivno delo do pomoči zveze posameznim društvom, od angažiranja članov prosvetnih društev vseh akcijah narodnoobrambnega značaja do vpišovanja slovenskih otrok v slovensko šolo, od širjenja slovenskega tiska in knjige ter obiska Slovenskega gledališča do ureditve primernih društvenih prostorov in knjižnic.

Za predsednika Slovenske prosvetne zveze v Italiji je bil ponovno izvoljen dosedanji dolgoletni predsednik dr. Robert Hlavaty.

Objava Državne gimnazije za Slovence

Sprejemni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 5. julija 1969, s pričetkom ob 8. uri. Sprejemni izpiti za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprausje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti tele dokumente:

1. rojstni list
2. dokaz avstrijskega državljanstva
3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Anton Slodnjak 70-letnik

Prejšnji teden je obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej znani slovenski literarni zgodovinar, kritik in pisatelj dr. Anton Slodnjak, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ob svojem življenjskem jubileju, ki ga je obhajal sredi svojega priljubljenega dela in snovanja, lahko s ponosom gleda na prehojeno pot, predvsem na več kot štirideset let neutrudnega, obsežnega pisateljskega dela, ki ga je vložil v raziskovanje, ocenjevanje in širjenje slovenske književnosti.

Bilo bi mnogo preobširno, če bi hoteli tukaj navajati njegova dela, ki jih je napisal kot literarni zgodovinar, kot prešernoslovec, kot urednik knjižnih zbir in kot pisatelj; bilo jih je doslej že več kot 300. Njegova dejavnost sega od razprav in člankov iz literarnozgodovinskega področja mimo obširnih pregledov slovenske književnosti do najnovejše obsežne „Zgodovine slovenskega slovstva“, ki je lani izšla hkrati v Celovcu in Ljubljani. Neprecenljivo je njegovo delo, ki ga je opravil zlasti kot prešernoslovec in kot raziskovalec življenja in dela Frana Levstika. V njegovo uredniško dejavnost sodijo izdaje izbranih ali zbranih spisov mnogih slovenskih pisateljev od Frana Erjavca preko Frana Milčinskega in Ivana Prijatelja do Matije Murka. Kot pisatelj leposlovnih del pa je Slodnjak zaslovel predvsem s svojima biografskima romanoma „Neiztrohnjeno srce“ in „Pogine naj —

pesi!“, s katerima je slovenskemu bralcu približal velikana naše književnosti — Prešerna in Levstika.

Prav tako bogato delovno področje pa je imel dr. Slodnjak tudi kot učitelj, ko je bil najprej izredni profesor za slovenski jezik in književnost na zagrebški univerzi, potem redni profesor na ljubljanski univerzi in končno predavatelj o jugoslovanskih jezikih in književnostih na Goethejevi univerzi v Frankfurtu.

Čestitkam in dobrim željam, ki jih je bil jubilar deležen, se tem potom iskreno pridružujemo tudi koroški Slovenci!

KULTURNE DROBTINE

● Izmenjava gledaliških ansamblov kot se že leta uspešno razvija med Celovcem in Ljubljano, je zdaj postala dejstvo tudi med Ljubljano in Trstom. Pred nedavnim je namreč v Ljubljani gostovalo tržaško „Stalno gledališče“, minulo soboto pa se je v tržaškem „Avditoriju“ predstavila ljubljanska Drama z Aishilovo tragedijo „Oresteja“. Slovenski odskri umetniki so bili deležni izredno pozitivnega sprejema za svoj res kvaliteten nastop. Med častnimi gosti so se predstave udeležili tudi deležni odbornik za kulturo in prosveto, jugoslovanski veleposlanik v Rimu ter številni predstavniki italijanskega in slovenskega kulturnega življenja v Trstu.

● Prihodnje leto bodo slavnostne igre v Solnogradu obhajale svoj pidesetletni jubilej. Za to priložnost bodo priredili tudi posebno razstavo, ki bo na podlagi raznih dokumentov in slik prikazovala ustanovitve in polstoletni razvoj teh tradicionalnih in mednarodno priznanih prirediteljev.

● V Zagorju sta gostovala dekliški pevski zbor gospodinjstva šole in ansambel glasbene šole iz Leobna na štajerskem. Štajerski prosvetali so s tem vrnili obisk zagorskemu mladinskemu pevskemu zboru „Vesna“, kateri je 1. maja letos nastopil v Leobno. Ob tej priložnosti je Zagorje obiskala tudi delegacija leobenške mestne občine pod vodstvom župana Jasefa Toscha, ki je s predstavniki zagorske občine razgovarjala o nadaljnjem sodelovanju med obema občinama.

● Belgijsko mesto Antwerpen bo dobilo novo muzej sodobne umetnosti, katerega arhitektonska koncepcija bo temeljila na osnutkih znanega tvorca modernih zgradb Le Corbusiera. 60 odstotkov gradbenih stroškov bo krila država.

● Letne skupščine Goethevega društva v Weimarju so se udeležili strokovnjaki iz 17 dežel. V novi izvršni odbor društva, ustanovljenega leta 1885, so bili izvoljeni predstavniki iz Češkoslovaške, Francije, Sovjetske zveze, Vzhodne Nemčije in zahodnega Berlina.

● Med zvezo likovnih umetnikov Jugoslavije in zvezo likovnih umetnikov Sovjetske zveze so podpisali pogodbo o kulturnem sodelovanju za leto 1969. Pogodba predvideva med drugim izmenjavo razstav in publikacij ter obojestransko organiziranje daljših študijskih potovanj za umetnike in likovne strokovnjake.

● Kraljevska akademija umetnosti v Malagi je sklenila, da bodo rojstno hišo znanega slikarja Pabla Picassa uredili v muzej.

● Letos oktobra bo v dunajskem ljudskem gledališču v nemščini uprizorjeno Hemingwayjevo delo „Peta kolona“. Hkrati bo komad uprizorjen tudi v nekaterih gledališčih v Zahodni Nemčiji.

Proslava šestdesetletnice obstoja

Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku

Vsak jubilej pomeni praznik. Posebno velja to takrat, kadar tak jubilej praznuje prosvetno društvo, saj se z njim lahko veselijo vsi, ki so kakorkoli doprinesli svoj delež, da je izpolnjevalo svoje naloge. To velja tudi za Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku, ki je minulo nedeljo praznovalo 60-letnico svoje ustanovitve. Jubilejev slovenskih kulturnih organizacij na našem podeželju smo lahko veselili vsi koroški Slovenci, ker vemo, kaj je v naši zgodovini pomenila in še pomeni prosvetna dejavnost.

Nedeljska proslava, ki je bila v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku, je pokazala, kako naš človek spoštuje in ceni delo prosvetnega društva, saj je bila dvorana polna do zadnjega kotička, bila je celo premajhna, da bi našli prostora vsi, ki so prišli na prireditev. Predsednik društva Lovro Poločnik je ob

tej priložnosti pozdravil tudi številne častne goste, med njimi častnega pokrovitelja proslave župana pliberške občine Siegfrieda Kristana, predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwitterja, predsednika Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissja in druge. Prisrčen pozdrav pa je izre-

kel seveda tudi vsem zastopnikom sosednjih prosvetnih društev od tu in onstran meje, ki so prišli v Pliberku, da sodelujejo na proslavi in tako z društvom „Edinost“ manifestirajo tesno kulturno enotnost vseh Slovencev.

S kulturnim sporedom je začel moški zbor jubilejnega društva, ki je pod vodstvom Valentina Hartmana, ki je s pesmijo „Zdravo“ izrekel dobrodošlico vsem navzočim. Poleg domačega zbora so sodelovali tudi gostje iz Slovenije ter pevci sosednjih prosvetnih društev. Iz Raven sta prispela oktet in folklorna skupina, iz Šentdanijela pa pevski zbor „Šentanjevski pavri“, ki ga je vodil inž. Mitja Šipek. Spored je dosegel svoj višek z nastopom združenega moškega zbora Podjune, ki je pod vodstvom Valentina Hartmana zaključil proslavo s Prešernovo „Zdravljico“ v priredbi Ubalda Vrabca.

Predstavniki sosednjih društev so pliberškemu društvu izrazili čestitke k lepemu jubileju, spregovoril pa je tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzij Weiss, ki je čestital v imenu naše osrednje prosvetne organizacije ter naglasil veliki pomen organiziranega prosvetnega dela in boja za obstoj slovenske besede na Koroškem. V tej zvezi je spomnil naprvi slovenski tabor, ki je bil pred sto leti na Kravtovem posestvu v Bistrici pri Pliberku, ter navedel iz takratnega vabila na tabor naslednje besede: „Mi koroški Slovenci stojimo na razpotju. Na eni strani se nam kaže zlata zora sijajne prihodnosti, na drugi črna megla propada. Vsi spoznavamo, da doslej še nismo nič izdatnega dosegli. Premalo smo se za svoje potegovali. Le tuje šege, tuj jezik smo obračali. Potujčen narod zgubi svoje vzore, svoj cilj, njegova moč opeša, on postane podlaga tujčevi pesti. Nam Slovincem pa je po postavah zagotovljena ravnopravnost, svoboda. Da ne bomo ostale prazne besede, se moramo zato boriti.“ Te besede, je poudaril, v polni meri veljajo še danes. Sto let smo se morali za naše pravice boriti in ta naša borba za ohranitev naše materine besede je in mora biti prisotna tudi še danes.

V svojem govoru je predsednik SPZ kratko orisal zgodovino pliberškega prosvetnega društva in naglasil pomen organiziranega prosvetnega dela za kulturno izobrazbo našega ljudstva ter za spodbujanje in krepitev narodne zavesti. Omenil je najtemnejše čase v zgodovini koroških Slovencev, ko je nacizem med drugo svetovno vojno sklenil, da dokončno reši naše vprašanje z likvidacijo naših prosvetnih in drugih organizacij ter z načrtnim iztrebljenjem slovenskega življa na Koroškem. Toda zmaga je pravica in po vojni je tudi prosvetna dejavnost znova zaživevala. Žal pa so ponekod notranji ideološki konflikti marsikatero društvo peljali navzdol in treba bo

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala ena skupina otrok iz Koroške na morju, in sicer v Savudriji od 19. julija do 9. avgusta.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali zadržne organizacije,
- osebno izkaznico otroka s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 400.—; (za ostale je treba plačati za dan oskrbe šil. 44.— t. j. skupno šil. 880.—)

in vse skupaj poslati do najkasneje 30. junija 1969 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometerg. 10, 9020 Celovec - Klagenfurt.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebej opozarjamo, da posameznih dokumentov ne prevzemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 30. 6. ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi **zdravniško potrdilo**, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 10 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. **Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.**

Otroci uživajo na letovanju zdravstveno zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- v težkih primerih takojšnji prevoz v najbližji zdravstveni zavod.

Otroci pri zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato morajo starši v slučaju bolezni povrniti stroške bolnice sami, v kolikor jim jih ne nadoknadi zavarovalnica, pri kateri so zavarovani.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavništvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju, **bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto.** Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejmemo, omejeno in da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu

Vabilo

na občni zbor, ki bo v petek 27. junija 1969 ob 19.30 uri v Dijaškem domu SŠD v Celovcu, Tarviser Straže 16.

Po občnem zboru bo otvoritev razstave slikarjev Milana Batiste in Vinka Tuška iz Kranja, nato bo literarni večer, na katerem se bodo predstavili Kranjski pisatelji in pesniki Pavle Lužan, France Pibernik, Bojan Pisk, Rudi Šeligo, Franci Zagoričnik in Lojze Zupanc.

Ljubitelji slovenske besede in umetnosti prisrčno vabljeni!

O d b o r

Slovo od Petra Koflerja

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki, je v Štebnu pri Maľošah umrl Peter Kofler, pd. Vavčar.

Kdor ga je poznal, ga je spoštoval kot značajnega kremenitega moža, ki ga od enkrat spoznanih vrednot ni mogla odvrgniti nobena, še tako kruta sila. V mladih letih je moral prenehati s študijem, da je prevzel domače posestvo po zgodaj umrlem očetu in se je potem posvetil kmečkemu delu z vso vnemo, da je postal vzor naprednega kmetovalca vsej okolici. Toda svojega znanja ni posvečal le lastnemu posestvu in svoji družini, ko si je izvolil za svojo življenjsko družico p. d. Jerutovo Marijo iz Bač, marveč tudi svoji neposredni sosesčini in daljši okolici.

Tako je bil v mladih letih prizadeven prosvetaš v domačem slovenskem prosvetnem društvu, od mladih let in vse do svoje smrti vnet zadrugar in dalj časa slovenski občinski

odbornik ter član domače požarne brambe. Predvsem domača Hranilnica in posojilnica se ima prav njemu zahvaliti za svoj obstoj in razvoj, saj je v njej do zadnjega aktivno sodeloval kot poslevoedeči podpredsednik; hkrati pa je bil tudi v upravnem odboru Zveze slovenskih zadrug v Celovcu ter odbornik Kmečke gospodarske zadruge na Brnci.

Vse svoje življenje je bil pokojni Vavčar zvest svojemu ljudstvu in se postavil za njegove pravice, kjer in kadarkoli je bilo treba. Zato nacisti tudi njemu niso prizanesli in je moral leta 1942 s svojo družino na težko pot izseljenstva, iz katerega se je vrnil šele po končani vojni, ko je brez sovraštva ponovno zgrabil za delo za svoje in svoje ljudstvo.

Zato so se zadnji petek zbrali na domu žalosti tudi številni sodelavci in sotrpini pokojnega, da ga spremljajo na njegovi zadnji poti. Na grobu se je poleg predsednika Zveze slovenskih izseljencev Lovra Kramerja poslovil od pokojnika v imenu Zveze slovenskih zadrug in domače Hranilnice in posojilnice v slovenskem in nemškem jeziku poslevoedeči podpredsednik SZS dr. Mirt Zwitter. V svojem govoru je orisal življenjsko pot in kremeniti značaj umrlega, ki je pri potrebnih resničnih odločitvah poznal samo da ali ne in je s svojim zglednim delom za skupnost dal tudi nam kot zadnje naročilo, da delamo za skupnost.

V nemškem jeziku je govornik poudaril, da je pokojni v vsem svojem življenju dokazal edino pravilno ljubezen do domovine, ki je v spoštovanju do podedovane domače zemlje in v zvestobi do materinega jezika in izročil prednikov. Z zadovoljstvom so številni pogrebci vzeli na znanje tudi iznašanje mizarskega mojstra Antona Tondra, ki je govoril v imenu požarne brambe in v imenu občine ter prav tako hvalil pokojnikovo nepremakljivo zvestobo svojemu narodu, ki edina je bila vzrok njegovega pregona z domače zemlje, njegove nasilne izselitve.

Zveza slovenskih zadrug, ki se je pogreba udeležila s celotnim odborom, in Zveza slovenskih izseljencev sta se od pokojnika poslovili tudi z venci, medtem ko sta Slovenska prosvetna zveza in Slovenska kmečka zveza namesto venca namenili primerno vsoto v korist Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu.

Pokojnega Petra Koflerja hočemo ohraniti v hvaležnem spominu, žalujemo ostalim pa velja naše iskreno sožalje!

Naši zborovodje

so čestitali Radovanu Gobcu

Slovenska prosvetna zveza je ob koncu letošnje spomladanske pevske sezone minulo soboto priredila za zborovodje včlanjenih društev oziroma pevske zborov izlet v Preddivor.

Na to prisrčno srečanje je povabila SPZ tudi znanega slovenskega skladatelja, dirigenta in glasbenega pedagoga prof. Radovana Gobca, ki je — kakor smo v našem listu že poročali — pred nedavnim obhajal svoj 60-letni življenjski jubilej. Predstavniki Slovenske prosvetne zveze in zborovodje so jubilarntu ob tej priložnosti čestitali ter se mu zahvalili zlasti za njegovo delo na pevskega področju med koroškimi Slovenci. V zahvalo so mu izročili tudi spominsko darilo.

Zbrani zborovodje so na svojem srečanju prijetno združili s koristnim ter se je družabni večer za nekaj časa razvil v pravo delovno sejo, na kateri so delali načrte za prihodnjo jesensko pevskega sezono. Radovan Gobec, ki je bil čestitk naših prosvetašev in zborovodij vidno vesel, je obljubil, da bo tudi v bodoče po svojih močeh rad pomagal, kadar bodo potrebovali njegovo strokovno pomoč.

Kapelčani obiskali Radiše

Veseli nas, da se po kratkem premoru spet lahko oglasimo ter poročamo, da nas je za praznik 5. junija obiskala igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Predstavili so nam igro „Dekle iz Trente“.

Ne bomo tukaj igralcev posebej omenjali. Toda vsi ljubitelji odrske umetnosti, ki smo kljub slabemu vremenu napolnili dvorano, dobro ve-

mo, koliko truda so morali vložiti, da je potem vsak posamezni član igralske skupine svojo vlogo podal vsem v zadovoljstvo. In kdor pozna razmere v Železni Kapli in ve, kako daleč so morali nekateri prihajati na vaje, bo znal še toliko bolj ceniti požrtvovalnost, s katero so se naši prijatelji iz kapelškega društva pripravljali za svoj nastop.

Ob njihovem obisku pa nas je prevečalo tudi veselje, ko smo videli, s kakšnim veseljem in resnično predanostjo gojijo slovensko besedo mladi ljudje, izmučeni od vsakdanjega dela, pa kljub temu žrtvujejo svoj prosti čas za gojitev slovenske prosvete.

Kapelčanom se iskreno zahvalujemo za njihov obisk ter jim kličemo: še pridite k nam! —

Imeli pa smo pri nas tudi slavljenca. Naš Janko Tolmajer je namreč dopolnil 60 let. Veliko se mu imamo

skrbeti, da bodo društva spet zaživela kot v nekdanih časih. „Slovenska prosvetna zveza in v njej vključena društva so široko odprta vsakomur. Mi ne delamo nobenih pregrad, ne političnih, ne svetovno-nazornih; cilj in delo nam je samo to, kar pove naše ime — slovenska prosveta. Treba je zastaviti vse sile, ker le s skupnimi naporji bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili: ohranitev slovenske besede na Koroškem. Če nas bo v naših prizadevanjih vodila ta miselnost, potem je treba samo na delo, kajti društvo, katerega jubilej danes slavimo, nas s svojim imenom EDINOST k temu obvezuje.“

Objava dijaškega doma

Slovenskega šolskega društva v Celovcu

Vse starše, katerih otroci so že doslej stanovali v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kakor tudi nove zainteresirane, ki želijo, da bi bili njihovi otroci za prihodnje šolsko leto sprejeti v dom, opozarjamo, naj prijavijo gojence za prihodnje šolsko leto upravi Dijaškega doma SŠD v Celovcu, Tarviser Straže 16.

Ker je razpoložljivi prostor v domu omejen, opozarjamo vse zainteresirane, da bomo mogli upoštevati samo pravočasne prijave.

Uprava Dijaškega doma
Slovenskega šolskega društva v Celovcu

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

MLADINSKI PEVSKI KONCERT v nedeljo 22. junija 1969 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.

Sodelovali bodo: mladinski mešani zbor gimnazije „Frana Miklošiča“ iz Ljutomer, moški oktet Prosvetnega društva iz Ljutomer in mladinski mešani zbor gimnazije „Franceta Prešerna“ iz Kranja.

Vstopnice v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, pri prosvetnih društvih, pri voditeljih farne mladine in pri blagajni eno uro pred koncertom.

Radišani zahvaliti, da je naše prosvetno društvo danes tako aktivno. Zato smo se z njim veselili, ko je obhajal svoj življenjski jubilej. Tudi tem potom mu hočemo izreči čestitke in najboljše želje še na mnoga leta!

Janko s torbo sreče

„Gospodar, stožilo se mi je po domu. Daj-Janko je pri nekem bogatašu služil za hlapca. Ko je odslužil sedem let, mu reče: te mi plačilo, ki sem jo zaslužil, pa pojdem k svoji materi, ki je že sedem let nisem videl.“

Gospodar mu odgovori: „Poštena služba — poštena plača!“ in mu da kepo zlata, ki ni bila nič manjša od Jankove glave.

Janko zavali zlato kepo v svojo torbo in reče: „Hvala, gospodar! Odhajam, a ti ostani zdrav!“ Nato odide.

Janko je hodil in hodil, po hrbtu ga je butala torba, v podplate pa se mu je zabadalo ostro kamenje. Zdjajci zagleda pred seboj jezdeca, ki je veselo tleskal z vajeti. „Oj, kako je lepo potovati po svetu, če te nosi konj!“ vzklikne Janko.

Jezdec to sliši, ustavi konja in vpraša: „Hej, Janko, zakaj pa se mučiš peš?“

„Moram, prijatelj, kako bi drugače?“ mu odgovori Janko. „Nosim s seboj nerodno kepo, ki sem se je res že naveličal. Sicer je zlata, toda težka. Ožulila mi je ramo, pa moram vkljub temu še paziti, da je ne izgubim. Kaj hočem, prisiljen sem!“

„Nisi prisiljen,“ mu reče jezdec. „Če hočeš, lahko menjava. Dam ti svojega konja, a ti daj kepo.“

„Kako sem ti hvaležen!“ se razveseli Janko. Mož stopi s konja, stlači v vrečo Jankovo kepo, mu pomaga zajahati, poda mu vajeti in reče: „Kadar boš želel hitreje naprej, samo tleskni z jezikom in zakliči: hop, hop!“

Janko je presenečen sedel v sedlu in poslušal, kako se pod njim oglašajo podkve: eden-dva, tlaka-tla, eden-dva, tlaka-tla... Za hitečim konjem se je prašilo, toda oblakom prahu sta jezdec in konj vedno uhajala. Janko se je domislil, da bi veljalo še kaj poizkusiti. Našobi usta, kakor da bi hotel srkniti malo mleka, tleskne z jezikom in vzklikne: „Hop, hop!“

Konj prislukne, zastrže z ušesi, zahrza in veselo poskoči, da bi pokazal, kaj zna. Preden se je Janko nesreče zavedel, je že ležal v jarku, ki je delil cesto od sosednjih njiv. Še konj bi mu bil ušel, da ga ni zaustavil kmet, ki je gnal kravo. Janko si otiplje hrbet, žalosten se dvigne in reče kmetu:

„Dragi moj, prav nič ni prijetno jahati na takem nezvestežu. Tvoja krava, ej, to je nekaj drugega, uboga te, stopaš za njo kakor kralj, a poleg tega te hrani.“

„Prav imaš,“ odgovori kmet, „pa si še ti nabavi kravo. Morda bi vzel kar mojo? Zakaj bi se dalje mučil s tem trmastim konjem? Daj ga meni!“

„Iz ust si mi vzel besedo. Tvoja krava mi je všeč, toda s konjem ti bo težko.“

„Se bom že čuval, nič se ne boji!“ Krava počaka, kmet pa skoči na konja in odjezdi. Janko stopa za kravo in računa:

„Tola sem dobro opravil. Samo kruha naj si zaslužim, a to bo lahko. Imel bom nasla in sira. Če bom žejen, bom zgrabil lonec, pomolzel, srknil, a nič ni bolj zdravo od mleka.“

Tako je mislil in milo gledal predse ter zdaj pa zdaj bodril in priganjal kravo, da bi prej dospel domov. Sonce je pripekalo, suha ledina se je razprostirala na vse strani, a nikjer ni bilo sence. Fant se je naveličal žeje ter se domislil:

„Zakaj bi neki potujoč varčeval? Pomolzel bom kravo in se pošteno napil. Tudi njej bo laglje.“

Na ledini je stalo suho drevo. Janko priveže kravo za deblo, postavi svojo kapo pod njegovo vime in sede na peto, da bi molzel. Tega posla ni bil vajen. Krava je to opazila, a ni vedela, kaj naj stori. Naposled se domisli in brčne. Zadela ga je v čelo. Na srečo pride mimo mesar. Porival je voziček, na katerem je ležal prašiček.

„Kakšne šale pa so to?“ vzklikne, priskoči in pomaga Janku na noge. Janko mu pove.

„Poslušaj,“ mu reče nato mesar, „to je jalo krava, od nje ne boš dobil mleka. Stara mrha ni za drugo, kot da poješ njeno meso, kožo pa prodaj.“

„Uh, uh,“ se začudi fant, „presneta reč, kmet mi tega ni povedal. Praviš, naj pojem njeno meso? Nimam rad govejega mesa. Svinjsko, to je nekaj drugega!“

„Res je, temu ne oporekam,“ pritrdi mesar. „No, če hočeš, ti dam prašička, a ti mi daj to staro kravo.“

„Res si me razveselil,“ mu odgovori Janko. Janko žene prašička preko ledine, oblaček se spreha okrog sonca, vetrček šepeta, kos

je s steze zletel na grm in dvignil kljun, zagledal se je v oblaček in zdaj lepo žvižga.

„Pujs, pujs!“ se zdaj oglasi Janko, pri sebi pa misli, kako mu gre vse lepo od rok. Človeku sicer ne prizanašajo nesreče, pa mu zato pomagajo dobri ljudje. Prav ko takole pomodruje, zagleda fanta, ki nosi pitano gos.

„Glej jo, glej! Kam pa ti s to gosjo?“ To ni gos, to je kraljica vseh gosjakov. Pri-drži malo, da vidiš, kako je nesrečnica težka.“

„Težka je, vidim.“

„Od kod pa imaš ti tega prašička?“ Janko tudi njemu vse pove. Fant pogleda prašička, bil mu je všeč.

„Hu, pri tej stvari nekaj ni v redu. Nocoj so iz županovega svinjaka ukradli prav takega prašiča. Zdjaj iščejo tatu. Tako je. Pa zbogom! Daj mi mojo gos. Roke so mi otrpnile, tako je težka. A perje? Skoraj sem oslepel od te beline.“

„Res je lepa. Tako gos bi rad imel.“

„Hajdi, pa zamenjajva! Jaz že vem, kam se bom skril, ti pa odnesi to lepoticco, preden te čuvaj iztakne.“

Tako sta storila. Fant izgine s prašičem v grmovju, Janko pa vzame gos pod pazduho in pohiti, da bi čimprej dospel do svoje vasi in k materi.

„Naj bo srečen!“ je šepetal in božal gos. „Dobil bom dobro pečenko in pa mast, ki se bo izcedila. Kruh bom z njo mazal, tri mesece se bom gostil! To se bo mati veselila!“ In tako dospe do poslednje vasi. Na vasi zagleda kup otrok okrog moža, ki brusi nože in poje:

„Raste cvetje, dež prši, brusni kamen se vrti; brusim nože, šila, škarje, lepe služim si denarje!“

GOSKI

Bila je goska, ki je rekla goski, da je goska.

„Res si goska! In ponavljam: goska.“

Ujezi se druga goska. Njej bo rekla kaka goska, da je goska?!

Pa krikne prvi: „Mar ti, taka goska, meni praviš, da sem goska?“

Jo zavrne prva: „Res si! Res si goska, goska, goska!“

Tako sta prav do mraka na ves glas kričali. Kaj bi taki goski drugega pač znali?

Janko ga nekaj časa gleda, potem pa spregovori: „Gotovo ti gre dobro, ko tako veselo poješ.“

„Dobro! Obrt je zlata torba! Imam poln žep, kadar spim molčim, kadar kupujem plačam, nimam sovražnikov niti dolga, v hiši pa kruha dovolj in blaga.“

„Vidim, vidim! Ej, če bi se mogel tudi jaz lotiti take obrti!“

„Zakaj bi se ne lotil? Le dober brusni kamen si moraš omisliti. Vidiš, takega!“ reče brusar in potegne iz žepa skrhan brus. „Poceni ti ga lahko prodam, za tole gos, če hočeš.“

„Seveda hočem!“ hitro odgovori Janko, vzame brus, možu pa izroči gos.

Hodil je in hodil, nikjer ni obstal, nikjer se odpočil. Bil je žejen in lačen.

„Brusiti sekire, nože in škarje je dobra obrt,“ je modroval, „toda pri hiši so povsod otroci. Nerodni in neumni so, radi se igrajo z nevarnimi rečmi in če kje iztaknejo oster nož... o, to ni dobro! — Oj, voda!“ vzklikne, ko zagleda ob poti napajališče.

Voda je bila čista in globoka. Janko položi brus na obzidek in se spusti na kolena, potem pa se nagne naprej, da bi pil. Z roko se prime za obzidek, dotakne se brusa, a brus zdrkne v vodo in utone. Jankovo lice ožari blag smehljaj.

„O, kako sem srečen!“ zašepeta, ker se spomni na otroke in na njihove nevarne igre. „Zdjaj bom vsaj lahko spal mirne vesti.“

In veselo se vrne na cesto, da bi čim prej dospel k materi. Prazna torba mu je bingljala preko ramen, toda nosil jo je tako veselo, kot da jo je napolnil z vso srečo svojega srca.

O ptički, ki je zobala napake

Nekoč je živela deklica, ki ni bila posebno bistra, toda tega nihče ni opazil, kajti imela je doma ptico, ki je zobala napake. Ptica je bila bleščeče temno modre barve.

Kadar je deklica pisala domačo nalogo, ni prav nič pazila, ampak je delala napako za napako. Toda nič zato, kajti ko je postavila zadnjo piko, je zaklicala: „Pridi in pozobaj!“ In ptica je prišla in pozobala vse napake in vse packe.

Nekega dne ji je rekla sošolka, ki je sedela zraven nje v šolski klopi: „Tudi jaz bi bila rada tako pametna kot ti, ki nimaš nikoli nobene napake v domači nalogi.“

„Seveda,“ je odgovorila deklica, „ko imam pa ptico, ki mi pozoblje vsako napako.“

„Oh,“ je rekla sošolka, ki je sedela poleg nje, „potem bom pa prišla popoldne k tebi in prinesla s seboj vse svoje zvezke.“

„Le pridi!“ je rekla deklica.

Popoldne pa ni prišla le sošolka, ki je sedela poleg nje v klopi, temveč prišle so tudi vse njune sošolke in sošolci in s seboj so prinesli vse zvezke z domačimi nalogami. Deklica je razprostrla zvezke po mizi, po stolah in po tleh in zaklicala: „Pridi in pozobaj!“ In prifrčala je ptica, ki

je zobala napake in je zobala in zobala in potem je rekla: Bum! in ptica je počila. Ker pa je bila polna napak in pack od črnila, so vse napake in packe zletele nazaj v zvezke. Sedaj so imeli otroci še več napak v zvezkih kot poprej.

Ptica pa je ležala na tleh in se premaknila se ni. Deklica je stala ob nji in strašno jokala. Sošolci in sošolke pa so čisto tiho odšli domov. Saj so vedeli, da bi ta imenitna ptica, ki je zobala napake, že lahko živela, če bi bili vsaj malo bolj pridni v šoli in če ne bi delali toliko napak v domačih nalogah.

Dalje ni mogel, akoravno bi bil ravno tu rad kaj duhovitega znil. Jezilo ga je to in nekako hudobno je vprašal:

„Ali tudi z gospodom Medenom rešate take stvari?“

Ona je čutila posmeh ter mu ravno tako porogljivo odgovorila:

„Ne! Z njim govorim o cveticah, o žitu in poljedelstvu in, če hočete, tudi o vremenu. Pa on ume vse to!“

„Ne dvomim!“

Šla sta nekoliko časa molče dalje.

„Pa — zakaj vas zanima ono vprašanje?“ povzame zopet Hrast besedo. Ni mogel najti drugega predmeta.

„Čakajte, gospod doktor,“ meni zopet ona, „odgovorite mi na drugo. Pa ne smejte se! Ali imate vi kaj verskega prepričanja?“

Hrast bi se bil v istini skoro na glas zasmejal: tako šegavo se mu je zdelo to nepričakovano vprašanje; samo resni guvernantin obraz ga je zadrževal.

Odgovoriti pa tudi ni mogel takoj. Nameraval je obrniti vse na smešno stran in rešiti se z dovtipom, a njeno lice se mu je kazalo tako odločno in resno, da si ni upal. Storil je nekaj korakov in potem dejal mimno: „Vi hočete resen odgovor? Nekoliko vere imam, kar mi je je še ostalo iz mladih let, in vendar, če prav premislim — malo je te vere ali pa nič!“

„In s čim ste jo nadomestili? Nekoliko filozofije ima vsak človek!“

„Nadomestil? Jaz nikdar nisem čutil te potrebe!“ reče on lakonično.

„Torej ste popoln indiferentist.“

„Da, da!“ hiti Hrast, kajti pogovor mu je postajal neprijeten.

„Oh, le čakajte, gospod doktor,“ zavrne Elza vnovič, „tu imava še nekaj sto korakov do razpotja in medtem se lahko popolnoma dogovoriva o tej stvari.“

On je pogledal po cesti.

„Vi ste prav velikotedensko razpoloženi, gospodična!“ reče potem naglo. Začutil je instinktivno, da se guvernant namerava vzpeti čez njega in da ga je prišla ob njegovi najslabši strani.

Bil je res verski indiferentist — to doktor Hrast, in kakor je bil več v svoji stroki in doma v lepi književnosti — vera in sploh filozofija mu je bila deveta skrb.

Samoljubje pa mu ni dopuščalo, da bi se dal premagati. Vedel ni, kaj hoče guvernant, a čutil je, da ga namerava nadzirati.

Pa tudi ona je zdaj ponehala. Ugledala je bila nekakov neprijeten izraz na doktorjevem licu in zato je dejala zdaj s smehom: „Prav imate! Veliki petek me je prevzel.“

„Jaz vas bom kaznoval za vse to — prihodnjič, ko se snideva gori na Drenovem,“ reče Hrast dobrovoljno ter pokaže s prstom na gradič, ki se je svetil pred njima na griču v zahajajočem soncu.

„Ni treba prerokovati! Že vem — kako! S slovnico — ka-li?“

„Še ozrli se niste v njo!“

„Bodemo videli!“

Tu sta bila na razpotju. Dekletci sta stekli že daleč pred njima proti domu.

„Lahko noč, gospod doktor!“ dejala je guvernant gladko slovenski ter se nasmejala. Bila je prvič, da je slovenski govorila. Podala sta si roki, kakor navadno vselej, kadar sta se ločila.

Hrast njene ni mogel izpustiti.

Bližala sta se že razpotju, od koder vodi stranski kolovoz na Drenovo. Naenkrat poslano zopet guvernant.

„Ali verujete v predestinacijo?“

„Kaj vam je danes, gospodična? Ali prebirate knjige svetega Avguština ali vas je veliki petek tako razburil — jaz vas ne umem.“

„Ne, ne, doktor, brez šale! Pa vprašala nisem tako, kakor sem mislila. Čakajte, takoj popravim. Ali verujete vi, da so nam glavne premembe, poglobitvi ali, recimo, merodajni dogodki v našem življenju — namenjeni?“

„Nikar si ne ubijajva glave o tem! To so mislili in govorili in pisali že...“

„Drugi bolj duhoviti in učeni — možje — seveda, hočete reči,“ oporeka Elza, „a iz tega ne sledi, da bi se vsak moral tem avtoritetam, tem filozofom toliko klanjati, da bi mu ne pristavala svoja sodba. Vsak človek ima svoje misli! Odgovorite mi torej!“

„Kaj vam pomaga moja objektivna sodba?“

„Pomaga? Tega ne! Pa radovedna sem, kako vi sodite. Jaz imam tu, v tej stvari gotove, stalne nazore.“

Hrastu to modrovanje ni bilo po volji. On sam se z enakimi premišljevanji ni baval nikdar in zdaj se ga je ostro polastil čut, da mu guvernant rase čez glavo, ne s svojim izobraženjem, nego samostalno sodbo.

Pa otrese se je naglo te misli ter dejal po kratkem molku: „Jaz nisem gotov o tem v svoji veri.“

Skrivno narodno razodetje

Aretirani župan

Gospod Pavel Miklavčič, blaški župan, po opravih je hodil v Celovcu nek dan. Ko legel na mesto bil tihi je mrak, se hitrih korakov je spravil na vlak.

Na kolodvor pride, v blagajno hiti, v slovenskem jeziku si list naroči... Uradnica skopa nad njim zarohni: „Slovenski se listek pri nas ne dobil“

Na vlak se župan brez listka poda, pri petah mu kruti redar že brklja, k postajenačelniku zdaj ga odvede, ta s pretnjo uradno mu globo navede.

A ker jim ni hotel kazni plačati, niso pustili se mu odpeljati. Postajenačelnik, surov kot moslim, je brž naročil: „In den Kotter mit ihm!“

Redar ga vklebil pač silno je rad, še rajši pa gnil ga je na magistrat. In tamkaj so žepe mu vse pretaknili, končno orožni še list nasledili. Tedaj so spoznali, koga so vklebili, nazadnje še radi so ga izpustili.

A kaj bi se ljudstvo pač temu čudilo, da j' gospodu Miklavču se slabo godilo. Saj takšnih trdinov ne manjka nikjer, ki vid'jo v slovenskem očesu pezdir.

Za njim so zaprli b'li druga moža — in čvrstih Slovencev še cela vrsta je vozne si listke slovensk' naročila, a sam' zavolj tega kazni dobila.

Res čudna surovost nemškutarska je, da Slovenec še marmvat slovensko ne sme. A takšne razmere ne smejo ostati, al' nismo te zemlje si vsi samo bratili!

A možu, ki žrtve bil prva je on fanatizma nemškega, da j'mo poklon. Sramota največja za tiste naj bo, ki za novčičev par se podkupit dajo in tako surovo s Slovenci ravna, čeravno še sami prav nemško ne znajo.

Avtorica te pesmi (Neža Strojnik, p. d. Matvezeva na Bregeh pri Dobu, nekoč v blaški, zdaj v pliberski občini, umrla po drugi svetovni vojni) je po pripovedovanju domačinov zložila tudi marsikatero drugo pesem, ali kakor po previdnosti božji se je ohranila edino le ta, ki je doživela zdaj in tu svoj prvi natis. Našel sem jo pred nekaj leti na p. d. Mežnarjevem skednju v Dobu, originalni zapis (rokopis) pa sem predal študijski knjižnici na Ravnah na Koroškem, kjer se mi zdi najbolj varno hranjen, saj je za zgodovino koroških Slovencev nenavadne vrednosti.

Neža je „Aretiranega župana“ zložila ali v času prve svetovne vojne ali pa kmalu po-

tem. Za svoj podpis si je izmislila šifre (=2r+5*48=:g), kar jasno dokazuje, da se je bala aresta, če bi bila pesem zašla po nesreči v roke kaknega avstro-ogrškega „redarja“.

Zakaj pravim, da je besedilo tako zelo dragoceno? Najprej zato, ker je to edina ohranjena pesem te (doslej neznane) koroške ljudske pesmice, potem pa — in to se mi zdi še mnogo bolj pomembno — zato, ker je v verzih ohranila sedanjemu in prihodnjemu rodu Slovencev na Koroškem kot kronistka cesarsko kraljevske avstro-ogrške monarhije izpričano junaško narodno dejanje PRVEGA in po vsej verjetnosti ZADNJEGA Slovence v prepleti naši koroški domovini, ki si je upal v materinem jeziku naročiti železniško vozovnico na celovški postaji, čeprav tedaj, pred 60 leti, naša narodna pravica še ni bila povita z žido enakopravnosti, saj še imena ni imela, sirota gola, kaj še svoje posebno mesto, kakor ga ima dandanašnji v hišnem redu naše republike: SEDMI ČLEN.

(Vseh trideset let namreč in še nekaj več, odkar zavestno hodim po zemlji tej naši prelestni, nisem slišal nikoli nobenega koroškega Slovence na celovški postaji, ki bi bil slovensko naročil vozovnico za v Pliberk, v Šentjakob ali v Kaplo, pa sem se v teh letih dovolj nacižal z vlakom in s fikijem.)

Da gospod Pavel Miklavčič ni pesniška izmišljenina, dokazuje pričujoča fotografija njegovega nagrobnega kamna, vzdignega v cerkveni zid na južni strani farne cerkve v Vogrčah.

Ko sem v tej pomladi na Florijanovo (4. majnika, letos je bila ravno nedelja) stal pred Miklavčičevim grobom, me je čisto nenadoma obšlo nekaj neznanega, od zunaj prihajajočega, začul sem tuj glas ob sebi, se ozrl, toda nikogar ni bilo v bližini. Ta glas mi je razodel: „SEMKAJ, NA PAVLOV GROB, SE ZGRINJAJTE, SLOVENC! OD BLIZU IN DALEČ!“ Potem je bilo spet vse tiho okrog mene.

Spreletelo me je kakor strah božji, po hrbtu hladen srh, na čelu vroče potne srage; morda se je godilo tako Mojzesu, ko je našel vodo v skali. Naj bo že kakorkoli, sklenil sem še tisti trenutek, da bom oznanil vsem Slovence, kaj mi je bilo to nedeljo naročeno pred Miklavčičevim grobom. Prišedši domov sem jel takoj brskati po svojih papirjih, starih rokopisih in kuvertah, dokler da nisem staknil orumenelega lista z besedilom gornje pesmi. Nato sem se odpravil še enkrat v Vogrče in fotografiral junakov nagrobnik.

Da bi gornje naročilo Slovence na Koroškem kar najhitreje med ljudstvom zažvelo, predlagam, naj bi župniki podjunskih far odselej usmerjali romanja in druge procesije prvenstveno na Miklavčičev grob v Vogrče — nemara da se le zgodi na njem lepega dne čudež in se bo vreme tudi koroškim Slovence zjas-

nilo, se pravi, da se nam bodo narodno politične stvari na dobro ali vsaj na bolje obrnile, da se bo naše narodno umiranje kako ustavilo. V ta namen naj bi častiti gg. župniki (seveda samo začasno!) svojim vernikom odsvetovali romanja (zlasti v Nončo vas, k Božjemu grobu, k Luciji, na Sveto mesto in h Katarini pri Šmihelu — ter osredotočili vse zanimanje slovenskih vernikov na VOGRČE, kamor bi vpoklicali romarje dvakrat na leto: 26. junija in 18. decembra (glej nagrobnik!).

(Prepričan sem, da s svojim predlogom ne bom povzročil neljubih nesporazumov v deželi ali trčil celo na odpor pri merodajnih faktorjih, sploh pa ko je postala zadeva s ta stari svetniki v naši Cerкви zadnje čase močno vprašljiva, saj so jih menda že dva ducata iz kolendra vrgli in človek ne ve, koliko jih je še na vrsti — takih, ki nikoli niso živeli, pa jih še zmeraj častimo.)

Slovincem pa, ki prihajajo posamič ali z omnibusi iz matične dežele Slovenije k nam na Koroško in so se doslej kot turisti in romarji ustavljali v senci pri vojvodskem prestolu ob Gospe sveti, priporočam, da prav tako presusmerjajo svoje izlete v Vogrče, na grob izpričanega narodnega junaka.

Pripis: Gostišč in tujskih sob je za množična romanja v Vogrčah ta čas resda še pre-

malo, ali v bližnjem Pliberku in Šmihelu je poskrbljeno za izdatno jedajo in pijačo, romarjem od daleč pa so tam na voljo mirna prenočišča s svežim zrakom naravnost izpod Pece, kjer izvira Bistrica.

Petrov Anzej

Opomba uredništva: Uredništvo sicer brez zadržkov vjamemo, da ženeja proponenta gornje vseslovenske narodne akcije pošlene, nesebične misli, čeprav ni mogoče prezreti, da se v primeru uresničitve te akcije same od sebe odpirajo razno-tere perspektive turistično-gospodarske narave v tem predelu naše domovine — in je vsekakor mogoče, da ima proponent tozadevno že kak konkreten načrt ali morda celo že koncesijo za novi gostinski center DOBRAVA v aktivki.

Nekaj drugega pa sta objektivna spodbudila, ki sta se pripetila proponentu te akcije:

1. očitno je v pesmi prezrl, da „za njim (= Miklavčičem) so zaprli še druga moža — in čvrstih Slovencev še cela vrsta je vozne si listke slovensk' naročila...“; torej Pavel Miklavčič ni osamljen primer našega narodnega junaštva.

2. vsiljuje se nam misel oz. vprašanje, ali je proponent te akcije „tridesetih letih in še nekaj več“ sam kdaj slovensko naročil na celovškem kolodvoru vozovnico in kakšne so tozadevne njegove izkušnje.

Za dobro voljo

„Ali veš, da dobiva novega očka?“
„Novega očka? Katerega pa?“
„Veš, tistega, ki zadnje čase večkrat pride k nam na obiske in nama nikoli ne prinese bonbonov.“
„Tisti da bo najin očka? Prav mu je!“

„Teda sem skočil na volka in mu z nožem odrezal rep.“

„Rep? Zakaj pa ravno rep in ne glavo?“

„Te ni več imel.“

„To je bilo res junaško, da ste s take višine skočili reševat potapljačega.“

„O, prosim, to je častno opravilo. Vendar pa bi le rad poznal nesramneža, ki me je za njim pahnul v vodo.“

„Lepo vas prosim, odpeljite me v zapor. Svojo ženo sem namreč s polenom udaril po glavi.“

„Ali ste jo ubili?“

„Ne. Saj zato vas pa prosim, da ugodite moji prošnji, ker si ne upam domov.“

„Svetujem vam, da konec vaše drame le nekoliko spremenite. Glavni junak naj se, na primer, na koncu ustrelj in ne zastrupi.“

„In zakaj?“

„Da se občinstvo zdravi.“

„Ali je zakon zelo spremenil tvoje življenje, Špela?“

„Niti ne! Ko še nisem bila poročena, sem morala čakati do pozne ure, da je moj Francelj odšel domov. Zdaj pa spet čakam do pozne ure, da pride domov.“

„Zakaj stojiš vedno pri oknu, kadar pojem?“

„Da ne bi ljudje mislili, da te pretepam.“

Okajen mož se šele zjutraj vrne domov.

„Ali veš, da je ura že sedem!“ ga nabruli žena, ko stopi v spalnico.

„In ti si ob tem času še vedno v postelji!“ ji prav tako zadirčno odvrne mož.

„In vi trdite, da je to najnovejša svila?“

„Zares! Zadnja novost!“

„Skrbi me, če bo na soncu kaj zbledela.“

„Kaj še! Dve leti je ležala v izložbi, pa pogledajte kako lepa je še!“

„Gospodična!“ izustil je po tistem, naglo in skoro hripavo.

Stala sta na prostem polju, niti drevesa ni bilo blizu; gori v oknih belega gradiča se je žarilo sonce, tam v ozadju je šumela voda ob tovarni in nad njima po nebu je podil gorki jug nekaj lahkih oblakov.

Elza je povesila oči, a potem se naglo ozrla gor proti gradu ter skušala odtegniti roko doktorju. Slutila je, kaj on namerava, a to ji zdaj ni bilo ugodno ali pa se je zbal, da ne bi bil kdo nepriključna priča temu prizoru.

„Zbogom,“ dejala je naglo nemški; z lica ji je odsevala lahka rdečica; v gradu me bodo že pogrešali. Milica! Anica! Čakajta, kam sta hiteli?“

Odšla je urno proti gradu.

SEDMO POGLAVJE

Velikonočni ponedeljek zvečer je bila zopet beseda v borjanski čitalnici; po besedi pa ples. Ta veselica je bila zadnja v zimski dobi in do adventa je potem počivalo društveno življenje. Torej se ni čuditi, da je bila ravno velikaonočna beseda vsako leto jako mnogobrojno obiskovana.

Vnanje lice te besede je bilo tako kakor one, katere se je vršila pustno nedeljo zvečer. Tudi nocoj si je bil tajnik Koren izposodil črne hlače od Megle in tudi nocoj je bil le-ta izpil nekoliko surovih jajc. Toda zdaj se je zgodilo zadnje samo iz preservativnih ozirov, kajti Megla ni bil hripav.

Neizogibni prolog je govorila nocoj gospodična Filipina Vrtačnikova, katere se izjemno ni bila skregala z odborom. Sodnikova Marica je imela posla dovolj v gledališki igri. Tu je nastopilo tudi nekaj novih moči: gimnazialci in vseučiliščniki — študentje, ki so zdaj bivali doma in katere je adjunkt Megla vedno grdo gledal; kajti kadar so se ti

prikazali, izginila je njegova veljava kakor breznov sneg. Toda odstraniti jih ni mogel. Hrašt ni dovolil tega, nego še vabil jih je.

Sodnika Majarona je v domišljiji zopet glava bolela kakor na pustno nedeljo in tudi nocoj je meril zadnje gostilniško sobo borjanske čitalnice, pušče iz svoje dolge pipe. Prišel je bil malo prej z lova, in zato je umljivo, da je še vedno tičal v visokih škornjih in kratki lovski suknji. Čeravno je koledar oznanil že zdavnaj lovem: palmarum-tralarum — vendar je Majaron ves dan iskal po gozdih in travnikih kljunačev; toda brezuspešno. Zato je bil tudi slabe volje.

In še nekaj drugega ga je jezilo. V prvih dveh sobah so sedeli navadni gostje: učitelji, finančni nadzornik, zemljiški knjigovodja in drugi; a v zadnjo sobo ni bilo nikogar onih, kateri so bili poklicani na to mesto; vsi so bili v dvorani. Zato je ostal sodnik sam s svojim pivom, seveda le, dokler je trajala beseda.

Pa tudi pozneje se sobica ni napolnila; kajti dame so nocoj plesale.

Boletova gospa in guvernantka sta bili tako rekoč središče, okoli katerega se je vse sukalo. Gospa je imela nocoj najlepšo in najokusnejšo toaleto, Elza je bila pa navzlic jako preprosti opravi najlepša plesalka.

Bole je gledal ples do prve kadrilje, potem je šel poslušat sodnika in povesti o njegovih današnjih lovskih dogodkih. Doktor je pa plesal z vsemi plesalkami seveda, katere so štele v družine dostojanstvenikov, največ pa z ženo svojega prijatelja Boleta in z Elzo. Pa pri zadnji je imel dva huda konkurenta.

Meden, kateri je nocoj izjemno že pol ure pred začetkom besede stražil pri vseh vhodih — porabljal je vsak prosti trenutek, katerega je imela Elza, da je ali govoril ali plesal ali promeniral ž njo po dvorani. Velik, krasen

šop redkih cvetic, katerega ji je bil prinesel, vzbujal je občno pozornost in pri ženskem občinstvu — nevoščljivost. Takoj za Medenom je bil Megla jako pazljiv, da guvernantka ni ostala nekaj trenutkov sama, in potem — doktor. Le-ta je bil vsaj toliko previden, da si je že med besedo zagotovil nekaj plesov pri njej, zato je bil njegov tudi kotiljon, katerega je vodil Megla.

Ples je zaljubljenim ljudem jako nevaren; kajti gotovo je, da človek med plesom, bodisi že zaljubljen ali ne, govori največ neumnosti. Oh, koliko jih je, ki se trudijo biti duhoviti, dovipni, a zaman; tako je, kakor bi jim bila pamet zlezla v pete.

In tudi nepreviden, prenašel je človek tedaj, kadar v šumeči godbi suče svojo vitko plesalko ter v rokah in ob vsem životu čuti, kako naglo vre njej kri po žilah.

Gori v kotu dvorane blizu godbe sta sedela Elza in doktor; ne daleč od njiju Boletova gospa in njen plesalec Meden. Pozornost vsega občinstva je bila obrnjena v Meglo, ki je sredi dvorane stoječ aranžiral novo kotiljonovo podobo.

„Bom li nocoj tudi prejel eno vijolico iz vašega šopa?“ vprašal je Hrašt polglasno.

„Vam je li mar do nje?“ de je ona ter stisne svoj vroči obrazek med cvetice.

„Vi dvomite?“

„Kam ste deli oni, kateri sem vam zadnjič ponudila?“

„Hranim ju doma.“

Pogledala sta se: ona njega resno, mirno; on njo nekako zmoten, ali v zadregi.

Tu pa je zaklical Megla: „Kotiljon!“ Pari so vstajali s stolov ter plesali valček.

(Nadaljevanje sledi)

FRANCE BEVK

Iz iskre požar

Novica, da se bližajo puntarji, je že pred njim prišla v mesto. Kljub zagotovitvi, ki so ga dobili domobranci, je meščane zajel preplah. Gospoda se je zaprla v utrjen grad. Tja gor se je zatekel tudi zakupnik Bandel z družino. Meščani pa so zaprli krčme in trgovine kot za velik praznik. Zaprta so bila tudi mestna vrata.

A ni bilo treba dolgo trkati in razbijati, da so se odprla na stečaj. Ulice so bile bolj prazne kot sredi gluhe noči. Meščani so le skozi okna boječe škilili na oboroženo množico, ki je z vzkliki drla proti glavnemu trgu.

Puntarji so se nagneli pred hiše grofa Strassoldija. Vpili so in zahtevali, naj izpusti zaprte Tolmince. A grof, ki ga je jezila kmečka predrznost prejšnji dan, jim ni bil pripravljen gladko ustreči. Bal se je, da bodo potem še pomnožili svoje zahteve. Hotel jih je zlomiti. Poklical je mestnega sodnika Brunettija in zahteval, naj se meščani oborožijo in izženejo upornike.

Mestni sodnik je bil starejši gospod gladkega lica in miroljubnih oči. Ni ga mikalo, da bi mestne ulice spremenil v bojišče. Kdo bi v tem primeru lahko preprečil ropanje in požiganje? Mesto so puntarji odrezali od gradu, kjer so hranili orožje. Niso ga mogli neopazno vtihotapiti v roke meščanov.

Namestnik grof Strassoldi je bil v škripcih. Vpitje Tolmincev pod njegovimi okni je bilo vedno glasnejše. Hočeš, nočeš je moral vgrizniti v kislo jabolko in se odločiti za pogajanja. Sporočil je puntarjem, naj mu pošljejo svoje zastopstvo.

Tolminci so izbrali Ivana Gradnika, Gregorja Kobala in Martina Munih. Poslednjega mesto Šimna Golje, ker so se bali, da ga ne bi prepoznali kot ubežnika in ga zadržali.

Med pogajanjimi so se puntarji malce utišali in se v pričakovanju ozirali v okna. Niso dolgo čakali, odposlanci so se kmalu vrnili. Izkazalo se je, da je namestnik svojeglav kot Tolminci. Pripravljen je bil izpustiti moža, ki jih je dal zapreti Bandel. A upiral se je, da bi izpustil tudi puntarje, ki so jih prejšnji dan ujeli v Solkanu. Rekel je, da so se pregrešili proti dolžnemu spoštovanju, ker so se pokritih glav upali pred njega. Zato so zaslužili kazen. Ko je Gregor Kobal, ki je rad zagorel kot slama, udaril po mizi, so se pogajanja razdrla.

Med puntarji je še huje zavrelo. Pritiskali so na vrata, ki so jih varovali mušketirji. Kazno je bilo, da bodo napadli hišo in jo razdejali. Tedaj je prišel glas, da ropajo Bandlovo hišo na Studencu. Ta novica je v hiši obrnila pozornost drugam. Z namestnikom bodo že še opravili. Tekli so na Studenec kraj mesta. Nekateri iz radovednosti, a drugi iz bojazni, da bodo zamudili plen.

Res, skupina puntarjev, ki je vedno bolj naraščala, se je spravila na Bandlovo imetje. Pri tem jih nihče ni zadrževal. Ogljuba, ki so jo dali meščanom, ni veljala za Bandla. A če bi tudi hotel, bi tlačanov zaradi srda na zakupnika nihče ne mogel zadržati. Toda bolj kot plenili, so razbijali vse, kar jim je prišlo v roke. In bolj kot gosposko pohištvo, posodo in obleke, so jih zanimala kleti. Nastavili so posode, točili vino v bokale in lonce, prigrizovali, kar so našli v shrambi.

„Pijte!“ so vpili. „To je Bandlovo vino.“

„Danes vam ga toči zastoj!“ so se hahljali. „Brez daca.“

„Zato je tako močno in sladko.“

Tisti, ki se niso udeležili ropanja, so se razšli po krčmah. Meščani so spoznali, da puntarji niso taki razbojniki in da stresajo jezo samo na Bandla, ki so ga imeli tudi oni v žledcu. Odpirali so krčme, da ne bi zamudili priložnosti za zaslužek. Le na prodajalnah so še visele žabice.

Edino branjevci so na ves glas ponujali svojo drobnarijo pod oboki.

Krčmarji so šteli novce, ki so jim kapljali na mize. Velikih dobičkov ni bilo, ker tlačani niso imeli kdove koliko denarja. A tudi krajcarji, ki jih množica meče na kup, nekaj zaležejo. Eni so naročali in pili, drugi so priskledovali. Toda nihče ni trpel žeje. Tudi petičnikom so se na ta dan na stečaj odpirala srca in mošnjički.

Naši štirje dečki, ki so s puntarji prišli v mesto, so se vedli kot zmagovalci. Jurko s krivačem, Marko s sekuro, Martinek s pištolo in Tinč s fračo, Majceno malo so bili razočarani. V svoji domišljiji so si punt predstavljali nekoliko drugače. Nič ni pokal, ni bilo mrtvih niti ranjenih, še krika bi bilo lahko več. A nazadnje, če so dobro premislili, je bilo prav tudi tako. Temu ali onemu bi se končno lahko zgodilo, da bi ugriznil v zemljo, kot nesrečni kmet na solkanskem klancu.

Razkazovali so se kot puntarji, hodili so z dvignjenim nosom in tudi to je bilo nekaj vredno. Bilo jim je toplo, obleka se jim je osušila, niso čutili lakote niti žeje. Zijali so in gledali, kjerkoli se je ponujalo kaj paše za oko. „Zdaj naj pridejo mestni pobalini“, si je mislil Marko. Pokazal jim bo, kaj je „gorjan v nedeljo storjen...“

Toda pobalinov ni bilo. Pravzaprav so bili povsod in nikjer. Tudi oni so hoteli vse videti. Če jih je kateri srečal, je bržkone s strahom poškilil na njihovo orožje in se potuhnil. Bolj kot sekira in krivač je vzbujala spoštovanje Martinkova pištola, ki jo je nosil kar v rokah. Tega bi se nikoli prej ne upal, ta dan je bilo vse dovoljeno.

V resnici Marko ni iskal pobalinov, le pripravljen je bil na srečanje z njimi. Iskal je strica Krištofa. Neumno je mislil, da ga bo srečal že pri mestnih vratih. Ni ga bilo. Zaman se je oziral po vseh ulicah in trgih in ga iskal z očmi. Končno se je spomnil krčme „Pri izbi“, kjer sta se zadnjič poslovila.

Tam ga je našel. Sedel je pred

FRED TUBY

bokalom vina. Ni bil še pijan, a oči, ki jih je oprl v Marka, so mu bile veselo razigrane.

„Dolgo vas ni bilo,“ je rekel.

Marko ni mogel vedeti, kako je bil stric vse dni kot na trnju. Bal se je, da ga ne izvolajo biriči in tudi njega ne odpeljejo na grad. Da se mora on, stari žolnir, bati umazanih galjotov, ga je posebno žalilo in jezilo. Vsak dan se mu je zdel dolg za celo večnost... No, Marko ni bil kriv, če niso prej prišli.

„Kaj pa ti pobiči?“ je vprašal dečke, ki so skupaj vdrli v sobo. „Matjaževa vojska?“

„Matjaževa vojska,“ je odgovoril Marko.

„Ali se že odpeljemo?“

„Niso nam še vrnila voza in konja.“

„Če se jim tako ne bo nič mudilo, bomo zahtevali dva,“ je rekel Krištof. „Dva voza in dva konja. Dobro sta opravila,“ je pomežiknil Marku in Martinku. „Malce prepočasi, a dobro. Ali hočeta kolač?“

„Dva,“ je rekel Marko.

„Štiri kolače za Matjažovo vojsko,“ je stric zaklical krčmarju.

Dečki so dobili vsak svoj kolač. Krištof je izpil vino, plačal in vstal od mize.

„Poiščimo očeta,“ je rekel.

Odšli so po ulicah. Nasproti jim je prišel sprevod, ki ga je bilo samo vpitje in smeh. Neki kmet se je pijan našemil v svilen obleko Bandlove žene in se spakljivo gibal v bokih. Za njim je drla cela truma pobalinov.

Krištof je pijancu zastavil pot.

„Ti, ali je punt ali pust?“ ga je strogo vprašal.

Vinjeni puntar ga je zabodeno pogledal. Razumel je.

„Punt — za hudiča!“ je rekel, strgal s sebe obleko in se odmajal dalje.

Šimna so našli pred namestnikovo hišo. Tlačani so se bili zopet zbrali in vpili v okna. Izvedeli so, da se je grof Strassoldo skozi zadnja vrata v spremstvu mušketirjev umaknil v grad. Hiša je bila prazna.

„Na grad, na grad!“ so vpili puntarji, ki jim je vino vtilo poguma.

„Na grad!“

Množica se je po strmi ulici vsula proti gradu. A ustavila se je pred

Izberite tudi vi!

■ Anton Slodnjak: ZGODOVINA SLOVENSKEGA SLOVSTVA , 2 knjigi skupaj 972 str., pl.	šil. 160.—
■ France Tomšič: SLOVENSKO NEMŠKI SLOVAR , 768 str., pl.	100.—
■ France Tomšič: NEMŠKO SLOVENSKI SLOVAR , 990 str., pl.	100.—
■ SLOVENSKI PRAVOPIS , 1054 str., polusnje	150.—
■ Bajec-Kolarič-Rupel: SLOVENSKA SLOVNICA , 349 str., ppl.	35.—
■ Jože Toporišič: SLOVENSKI KNJIŽNI JEZIK , 3 knjige skupaj 670 str., ppl.	82.—
■ Stanko Janež: VSEBINE SLOVENSKIH LITERARINH DEL , 297 str., ppl.	50.—
■ I. in C. Kopčavar: JEZIKOVNA VADNICA , 138 str., broš.	25.—
■ Pavel Karlin: NEMŠČINA NI TEŽKA , učbenik za odrasle začetnike, 318 str., broš.	50.—
■ Dr. Fran Bradač: SLOVENSKO-LATINSKI SLOVAR , 348 str., pl.	36.—
■ Dr. Fran Bradač: LATINSKO-SLOVENSKI SLOVAR , 610 str., pl.	65.—
■ Stanko Bunc: SLOVAR TUJK , 472 str., pl.	40.—

Posamezne knjige lahko naročite po pošti. Plačilo možno tudi v obrokih.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC, WULFENGASSE

vnanjimi vrati, nad katerimi se je šopiril v kamen vklesan avstrijski orel. Bila so zaprta. Stražili so jih mrki mušketirji.

„Napreji!“ so vpili tisti, ki so pritiskali od zadaj. „Zakaj stojite? Ali se mar bojite galjotov? Porinite jim vile v trebuh! Česnite jih s sekuro!“

„Potrpite,“ se je oglasil pomirjač glas. „Naši odposlanci so pri glavarju.“

„Da bodo zopet brili norce iz nas!“

„Tega je dovolj! Ali bomo še dolgo plesali na njihove dude?“

Odprla so se mala vrata. Skoznje so prišli Ivan Gradnik, Gregor Kobal in Lovrenc Kragulj. Bili so nasmejani.

„Kaj ste dosegli? Ali nas zopet vlečejo za nos?“

„Naše bodo izpustili,“ je rekel Ivan Gradnik.

„Vse?“

„Vse. Toda pod pogojem, da se takoj vrnemo domov. Naše pritožbe bodo preiskali in skušali popraviti storjene krivice.“

„In ti jim to verjameš?“ je zavpil neki dvomljivec.

Ivan Gradnik ga je ostro pogledal.

„Misliš, da bi se nam upali lagati?“ je vprašal.

„In če so nam tudi lagali, ni še

vseh dni konec. Ni še vseh dni konec! Si razumel?“

Dvomljivec je molčal.

Odprla so se grajska vrata. Skoznje so se usuli možje, ki so bili ujeti pri Solkanu. Za njimi so prihajali vozniki in konji z blagom. Zmagoslavno vpitje se je razlegalo v mesto.

(Odlomek iz knjige „Iz iskre požar“)

CARLO MANCONI

Na stopnišču

Signor Veneranda je dobrih deset minut stal na stopnišču v šestem nadstropju.

„Oprostite,“ ga je vprašal hišnik, potem ko ga je nekaj časa opazoval, „na kaj pa čakate?“

„Čakam na tramvaj,“ je dejal signor Veneranda.

„Na tramvaj?“ je zajecjal hišnik začuden, „mar res mislite, da bo tu le privozil mimo tramvaj?“

„Tega nikakor ne mislim,“ je rekel signor Veneranda, „kdo pa trdi, da to mislim? Še mislim ne na to!“

„Ampak če čakate na tramvaj...“ je jecljal hišnik. „Saj ste vendar sami rekli, da čakate na tramvaj...“

„Na kaj pa bi po vašem mnenju čakal v šestem nadstropju?“ je vprašal signor Veneranda. Morda na take-si?“

„Zdi se mi, da je nesmiselno čakati na tramvaj, če pa ne bo nobeden pripeljal mimo,“ je dejal hišnik.

„Oprostite, pred pol ure sem videl spodaj voziti enega mimo,“ je dejal signor Veneranda.

„Spodaj že vozijo mimo, ne pa tu zgoraj...“ je jecljal popolnoma zmedeni hišnik.

„Ali veste, da ste čudak?“ je dejal signor Veneranda. „Saj vam vendar pravim, da natanko vem, da tu zgoraj ne pelje noben tramvaj mimo. Ker tramvaja sploh ne potrebujem, mi je vseeno, če pelje tod mimo ali ne.“

„Zakaj pa čakate nanj?“ je jecljal hišnik.

„Ker ne vozi mimo!“ je zavpil signor Veneranda, ki je pričel izgubljati potrpljenje. „Mar vi ne bi čakali, če bi peljal tod mimo in če bi hoteli vstopiti?“

„Seveda, ampak...“

„Kaj ampak!“ je zavpil signor Veneranda. „Kadar jaz potrebujem tramvaj in če pripelje mimo, tedaj vstopim. Če pa želite kar naprej čakati, tedaj vendar ni potrebno da stojite na postaji...“

„Ampak...“ je jecljal hišnik, ki ni nič razumel.

„Ampak, ampak...“ je zavpil signor Veneranda ježno. „Pravi čudak ste, da vest! Človek bi že kar podvomil, ali ste sploh normalni. Sicer pa sem izgubil veselje, da bi se sploh z vami dalje pogovarjal...“

In signor Veneranda je skomignil z rameni in godrnjaje stopil po stopnicah navzdol.

Vozi ti, ljuba

Ko je Mary Tistal rekla možu, da hoče obvladati večino šofiranja, je vedela, da se bo sam lotil tega posla; ne zato, da bi jo osebno bolje učil voziti kot kdo drug, ampak zato, da bi si prihranil plačilo za inštruktorja. George Tistal je bil strašen skopuh, vsaj tako bi dejala Mary, če bi jo vprašali.

In učil jo je voziti, vsaj skušal jo je učiti. To ni bilo lahko, ker je bila Mary nespametna, zaletava in pazljiva; vsaj tako bi vam odvrnil George, če bi ga vprašali, kakšna je njegova učenka.

Po tem, kar smo vam povedali doslej, ste verjetno že spoznali, da sta ljubezen in strast prvih dni zakona že zapustila hišo družine Tistal in da ju je zamenjala antipatija, pozneje pa sovraštvo. Kaj hočete, ni vse tako lepo, kakor kaže na začetku.

Konec njunih pogovorov je bil najbolj pogosto:

— Zaslužiš, da bi te ubila!

Treba pa je bilo precej potrpljenja, da bi se tako znebila drug drugega.

Mary je kljub temu dočakala, da se ji je neki večer ponudila taka priložnost, tako vabljiva, da jo je bilo težko izpustiti iz rok.

Pogosto so ju prijatelji iz sosednjega mesta vabili na obisk. George je rad malce popil in na koncu se ni mogel niti premakniti. V začetku, ko je vedel, da bo moral voziti, je bil še bolj zmeren, nato pa je mislil, da Mary že toliko zna, da lahko po potrebi sede za krmilo, še posebno, če sedi on ob njej in pazi.

Tisti večer, ko sta se poslovila od prijateljev, je Georgeu še nekako uspelo priti do avta, voziti pa nikakor ni mogel. Mary je pogumno sedla za krmilo.

Na najnevarnejšem delu poti, strmem in polnem ovinkov, je George zahteval, naj ustavi avto, ker mu je slabo.

Mesec je osvetljeval cesto s pravilčno belino, toda lepote čudovite pokrajine ništa opazila. Njuni duši sta že davno nehali biti romantični. Mary je pozorno gledala, kaj dela George. In nenadoma je pomislila, da bi bilo treba samo rahlega sunka, pa bi strmoglavil v prepad ob cesti. Takoj se je odločila, se počasi izvlekla iz avta, se prikradla Georgeu za hrbet in ga hitro z vso silo sunila v prepad.

Grozen krik je prepral nočno tišino in George je obležal na ostrih skalah tam spodaj...

Zopet tišina, mesec pa je še naprej stal na nebu kot edina priča.

Mary pa to ni bilo dovolj, hotela se je prepričati o uspehu svojega grozovitega dejanja. Zelo pozorno, ker se je je lotevala vrtoglavic, se je približala robu ceste in pogledala v globino. Videla ga je obsijanega od mesečine, in ni bilo dvoma, da ji je davno zaželeno stvar uspela. Vsi bodo mislili, da je naredil samomor, o tem je bila Mary prepričana. Tako je brez posebnega vznemirjenja opazovala truplo, ki je viselo na vrhovih skal, in se spomnila številnih Georgeovih grobsti, to pa jo je še utrdilo v prepričanju, da si je tako usodo tudi zaslužil.

Iz takih misli jo je nenadoma iztrgalo hrumenje za hrbtom. Hitro se je obrnila, toda prepozno. Odbijač avtomobila jo je že porinil čez cestni rob.

V noč je odjeknil po skalah še en krik, tokrat ženski, nato pa je zopet zavladala tišina.

Avstrijski dogodki

Članstvo sindikatov narašča

Lani se je članstvo v avstrijskih sindikatih spet nekoliko povečalo, medtem ko je v prejšnjih letih število članov precej padlo, namreč za okroglo 30.000. Po tem nazadovanju se je lani število članov spet povečalo na 1.514.000, vendar s tem še ni bilo doseženo rekordno število iz leta 1966, ko je bilo v sindikatih vključenih 1.543.000 delojemalcev. Predsednik zveze avstrijskih sindikatov državni poslanec Benya je na deželni konferenci sindikatov za Predarlško med drugim navedel, da je Avstrija z narodnim dohodkom v višini 1100 dolarjev na osebo in leto daleč za Ameriko, kjer znaša ta dohodek 3300 dolarjev, pa tudi za Švedsko (2300), Švico (2200), Francijo (1600) ter Vel. Britanijo in Zahodno Nemčijo (po 1500 dolarjev).

Kakor v nacistični dobi

V Gradcu in potem še v Linzu je prišlo v zadnjih dneh do značilnih spopadov, ko je imela svoja zborovanja tako imenovana nacionalno-demokratska stranka (NDP). Kakor v nacistični dobi, je posebnost „straža“ skrbela za „red“ ter je pretepla več udeležencev, ki se niso strinjali z izvajanjem govornikov.

Največja trgovina v gradnji

N periferiji Linza gradijo prvi nakupni park Avstrije, ki ga že zdaj imenujejo „trg superlativov“. Novo nakupno središče, ki naj bi bilo dograjeno še letos jeseni, bo obsegalo skupno površino 37.000 kvadratnih metrov, od tega bo samo na veliko dvorano odpadlo 10.000 m². Pred dvorano bo urejen velik parkirni prostor za 6000 do 7000 avtomobilov, na pokritem dvorišču pa bodo prostori za razne ustanove, kot kreditni inštitut, potovalni urad in drugo. Geslo novega supermarket se glasi „Vse pod eno streho“, zato bo v trgovini mogoče kupiti vse življenjske potrebščine vključno čevljev in oblek. Računajo, da bo mesečni promet znašal kakih 12 milijonov šilingov, gradbene stroške vključno ureditve okolice pa cenijo na 26 do 27 milijonov šilingov.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Zbor slovenskih novinarjev

Minuli petek je bil v Ljubljani občni zbor Društva novinarjev Slovenije, ki je potekal v znamenju 25-letnice ustanovitve sestanka v Metliki. Zbora so se udeležili tudi številni predstavniki političnega in javnega življenja Slovenije, navzoča pa sta bila tudi zastopnika zamejskega tiska, namreč „Slovenskega vestnika“ iz Celovca in „Primorskega dnevnika“ iz Trsta. V okviru obnega zbora so podelili letošnje Tomšičeve nagrade, ki so jih prejeli posamezniki in novinarske skupine za posebne dosežke v novinarstvu. O razvoju slovenskega novinarstva v zadnjih 25 letih ter o njegovem položaju danes je govoril predsednik društva Milan Pogačnik, medtem ko je bilo v diskusiji govora o raznih prečih vprašanjih, ki tarejo novinarje v Sloveniji. Za predsednika Društva novinarjev Slovenije je bil ponovno izvoljen Milan Pogačnik, za predsednika nadzornega odbora Slavko Fras, za predsednika častnega razsodišča pa Ivo Tavčar.

Slovenska lepotica 69

V festivalni dvorani na Bledu so izvolili novo „Slovensko lepotico 69“. Za naslov se je potegovalo enajst kandidat, sedemčlanska žirija pa je prvo mesto priznala dijakinji Jožici Juratovec iz Ljubljane, medtem ko je bila za prvo spremljevalko izvoljena dijakinja Viktorija Ekart iz Maribora in za drugo spremljevalko uslužbenka Antonija Ramovež iz Ljubljane. Vse tri se bodo v Beogradu udeležile tekmovanja za letošnjo lepotico Jugoslavije.

Sredstva za raziskovanje

V okviru priprav za vključitev Jugoslavije v program tehnične pomoči OECD za leta 1970-72 je republiški zavod za mednarodno tehnično sodelovanje Slovenije predložil tri načrte, katerih stroški naj bi znašali skupno 776.000 frankov. Gre za načrt „Razvoj železarstva v Sloveniji“, nadalje za načrt „Modernizacija sistema informacij v javni upravi z racionalizacijo poslovanja v Sloveniji“ in končno načrt „Koncept razvoja kompleksnega transporta materialnih dobrin v Sloveniji“.

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevi — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 21. 6.: 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sadi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Dunajski slavnostni tedni — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Ljudska pesem v Sloveniji, Furlaniji-Juljski krajini in na Koroškem — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 Vsa pota vodijo na Dunaj — 21.45 Večernica — 22.10 Srce sveta — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 22. 6.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Dunajski slavnostni tedni — 12.20 Iz gledališča — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Žene Evrope — 17.05 Obzornik znanosti — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.10 „Mladi lord“, opera — 22.10 Tribuna — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 23. 6.: 6.05 Odkrita povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.15 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.20 Mladinska redakcija — 19.35 Raziskovalne naloge — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Brez strahu pred glasbo — 21.30 Pesniki in filozofi v politiki — 22.10 Znanje časa — 23.10 Simpozij skladateljev v Celovcu.

Torek, 24. 6.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Ali obstoji slovenska književnost — 17.10 Raziskovalci v gosteh — 18.40 Slavnostne igre v Bregenzu — 19.35 Pogled v literarne revije — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Za in proti — 21.00 Človekovi možgani — 23.20 Studio nove glasbe.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneči jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahka noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda: kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Priljubljene melodije — 11.00 Dunajski Prater v teku časa — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.00 Zabavni koncert — 15.30 Koncert želja — 17.10 Vesela beseda, vesela viža — 18.00 Prireditve v Evropskem parku v Celovcu — 18.40 Koroški profili — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Iz lastnega peresa — 21.00 Zveneča alpska dežela — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 22. 6.: 6.35 Ljudska glasba — 7.35 Poletje in cvetlice — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Poletne igre v Brežah — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Pisane note — 18.30 Dvajset let otroške vasi — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Na dobro sosedstvo — 21.30 Lepo je biti zaljubljen.

Ponedeljek, 23. 6.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Godba na pihala — 9.30 Širni pisani svet — 10.05 Zabavna igra — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Imate stik s svojo družino — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Venček melodij — 16.45 Koroška književnost: Maria Steurer — 17.10 Vesele note — 19.15 In kaj pravite vi — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Radijska igra — 21.30 150 let zbiranja ljudskih pesmi v Avstriji.

Torek, 24. 6.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.05 Zabavna glasba — 11.00 Pozdravljeni! — 13.45 Mladinska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založnica in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Venček melodij — 16.45 Bionika, nova znanost med biologijo in tehnika — 17.10 Avstriji o Avstriji — 18.00 Oddaja za delavce — 19.15 Slišiš pesmico — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Orkestrski koncert — 21.40 Pisan venček melodij.

Sreda, 25. 6.: 5.05 Vesel začetak dneva — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Operetne melodije — 10.05 Zabavna glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Nove knjige koroških založb — 15.30 Koroška včeraj in danes — 16.00 Venček melodij — 16.45 Na obisku pri studiu Koroška: Gita Mally — 17.10 Mednarodni kopališki koncert — 18.00 Ljudska prosveta na Koroškem — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Hallstattska doba — 21.00 Resnično spoštovanje življenja — 21.15 Zveneči filmski obzornik.

Četrtek, 26. 6.: 5.05 Pihalna godba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske viže — 9.45 Hopla, dvojčki — 10.05 Priljubljene melodije — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Pohištvo za novo družbo — 15.00 Ura pesmi — 16.00 Venček melodij — 16.45 Znanost iz prve roke — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Podoba pokrajine — 21.00 Zveneče platno.

Petek, 27. 6.: 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Godalna skupina Wilhelm Dumka — 9.30 Štajerska dežela, štajerski ljudje — 11.00 Luštno je na planini — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 16.00 Venček melodij — 16.45 Književnost iz štajerske — 17.10 Konec tedna z glasbo — 18.00 Koroška avto- in motorrevija — 19.15 Veselo in zabavno — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.15 Evropski report — 22.25 Okret-nica jugovzhod.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 21. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 22. 6.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 23. 6.: 14.15 Informacije — Za našo vas — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 24. 6.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Domače viže — Športni mozaik.

Sreda, 25. 6.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Zbori pojejo.

Četrtek, 26. 6.: 14.15 Informacije — Solistična ura — Kulturna panorama.

Petek, 27. 6.: 14.15 Informacije — Portreti slovenskih prosvetnih društev na Koroškem.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 21. 6.: 8.08 Dela baročnih mojstrov — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avlostop — 12.10 Iz solistične glasbe — 12.40 Z domačimi ansambli in pevci — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Polke in valčki z Dunaja — 15.40 Poje mezzosopranistka Biserka Cvejič — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Poje zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 18.15 „Top pops 11“ — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Toneta Kmetca — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 22. 6.: 4.30 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Srečanje v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.05 Voščila — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Z novimi ansambli domačih viž — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.05 Vrtljak priljubljenih melodij — 15.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 15.30 Humoreska tedna — 16.05 Iz zakladnice domače glasbe — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.15 Zaplešimo ob glasbi velikih orkestrrov — 23.15 Godala v noči.

Ponedeljek, 23. 6.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Paleta zvokov — 9.45 Iz mladinskega glasbenega arhiva — 12.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Nastop zbora Prosek-Kontovelj — 17.05 Iz opere „Rusalka“ — 18.35 Iz arhiva lahke glasbe — 19.15 Ansambel Toneta Kmetca — 20.00 Poletni koncert lahke glas-

be — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.05 Lahko noč z velikimi orkestri zabavne glasbe.

Torek, 24. 6.: 8.08 Operna matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Morda vam bo všeč — 12.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Iz albuma skladb za mladino — 14.20 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.40 Pianist Aci Bertančelj igra Beethovna — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V torek nasvidenje — 19.15 Poje Sonja Gabršček — 20.00 „Razbiti vrč“, radijska igra — 21.00 Parada popevk — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Plesni orkestri in ansambli jugoslovanskih radijskih postaj.

Sreda, 25. 6.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Zabavna glasba — 9.45 Počitniški pozdravi — 12.10 Iz opere „Gorenjski slavček“ — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za oddih — 14.35 Voščila — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz slovenske solistične glasbe — 18.45 Kulturni kažipot — 20.00 Koncert opernih melodij — 21.00 Mozaik zabavnih melodij — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Lahko noč z velikimi orkestri zabavne glasbe.

Četrtek, 26. 6.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Iz zakladnice resne glasbe — 12.10 Simfonični plesi Zoltana Kodalyja — 12.40 Pesmi jugoslovanskih narodov — 14.05 Mladina poje — 14.20 Operetne melodije — 15.40 Iz opere „Somrak bogov“ — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Turizem in glasba — 19.15 Poje Edvin Fliser — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Od Ibsena do Ionesca — 22.15 Avstrijska in nemška glasba 20. stoletja — 23.15 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

Petek, 27. 6.: 8.08 Operna matineja — 9.05 Pionirski tehnik — 9.35 Morda vam bo všeč — 12.10 Violinist Edvard Grač — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Lahka glasba za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 15.40 Pianistka Annie Fischer — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Ansambel Pavla Kosca — 20.00 Skladbe slovenskih skladateljev poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 Glasbena tribuna mladih poslušalcev — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Ples z Blede — 23.15 Razpoloženska glasba z velikimi orkestri.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1. PROGRAM

Sobota, 21. 6.: 16.30 Tomaž in konjiček — 16.40 Med aligatorji — 17.05 Kentucky Jones — 17.30 Boutique — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Šport — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Western.

Nedelja, 22. 6.: 16.15 Majhen umetniški portret — 16.30 Za otroke — 16.55 Kontakt — 17.15 Spotlight — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 S skrito kamero — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Bonton v vseh glasovnih legah — 21.10 Pogled naprej — 22.10 Čas v sliki.

Ponedeljek, 23. 6.: 18.00 Teletest — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Käthe Dorsch — 18.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Lopovi proti lopovom — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Športna panorama — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebej za vas: Milly.

Torek, 24. 6.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualna — 18.50 Jurij Preda potuje okoli sveta — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem — 21.00 Gledališče in diskusija — 23.30 Čas v sliki.

Sreda, 25. 6.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 UNIDO — 11.00 Milly — 11.25 Športna panorama — 16.30 Pavliha in povodni mož — 17.10 Mala risalna šola — 17.35 Mala športna abeceda — 18.00 En Français — 17.25 Podoba Avstrije — 18.50 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Prometni razgled — 21.00 Grda gospodična — 22.10 Čas v sliki.

Četrtek, 26. 6.: 10.00 Med Arlbergom in Bodenskim jezerom — 10.30 Pisan denar iz vsega sveta — 11.00 Spoon river — 12.00 Dunajska univerza — 18.00 Italijanska — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Policijsko poročilo — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zlati strel — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Z Dunaja v Oshogbo.

Petek, 27. 6.: 10.00 Današnja umetnost — 10.30 American Life and Literature — 11.00 Tiara Tahiti — 18.00 Wachau — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Pištolo in ženščine — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Stari sodnik — 21.15 Časovni dogodki — 22.15 Čas v sliki.

TV LJUBLJANA

Sobota, 21. 6.: 15.30 Konjske dirke — 17.45 Narodna glasba — 18.15 Mladinska igra — 19.15 Jugoslovanska revolucija — 20.00 Dnevnik — 20.35 Z modo po glasbi — 21.35 Rezervirano za smeh — 22.00 Orion — 23.00 Vidmarjev šahovski memorial — 23.15 Kažipot — 23.35 Poročila.

Nedelja, 22. 6.: 9.00 Madžarska oddaja — 9.30 Podomoe — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 11.45 Kažipot — 15.00 Regata na Bledu — 18.35 Leteča vraga, ameriški film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoriistična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.05 Dnevnik.

Ponedeljek, 23. 6.: 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Mala lupinica — 18.00 Po Sloveniji — 18.30 Zdravstvena oddaja — 18.50 Človek, ne jezi se — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 Dnevnik — 20.35 Težka srčna operacija, drama — 21.45 Poročila.

Torek, 24. 6.: 17.55 Risanka — 18.00 Lutkovna oddaja — 18.20 Po slehah napredka — 18.40 Plošča za Evropo — 19.05 Na sedmi stazi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Plašč, italijanski film — 22.15 Veliki mojstri: Sergej Korljov — 23.15 Poročila.

Sreda, 25. 6.: 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Rastimo — 18.30 En Français — 18.45 Velika pustolovščina — 19.15 Ansambel sodobne glasbe — 20.00 Dnevnik — 20.35 Koračnice in popevke — 21.35 Dokumentarni film — 22.35 Poročila.

Četrtek, 26. 6.: 18.15 Po Sloveniji — 18.45 Pionirski dnevnik — 19.15 Film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Kinooperator — 21.20 Večer sodobne slovenske poezije — 21.50 Inšpektor Maigret — 22.40 Poročila.

Petek, 27. 6.: 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Jane Ayre, mladinski film — 18.15 Mladinski koncert — 19.00 Oficir kopenske vojske — 19.25 Portret slikarja Božidarja Jakca — 19.45 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Življenjsko popotovanje dr. Huntherja, nemški film.

Sporočamo žalostno vesti, da je v 75. letu starosti nenadoma umrl poslevoedeči podpredsednik naše zadrage

PETER KOFLER

p. d. Vavčar v Štebnu pri Maloščah

Pokojnika smo v petek 13. junija položili k zadnjemu počitku na domačem pokopališču v Štebnu.

Požrtvovalnega in vzornega zadrugnika bomo ohranili v trajnem hvaležnem spominu.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
ŠTEBEN PRI BELJAKU